

HÖSTEN 2018

Norrlandsfondens Konjunkturbarometer

**NORRLANDS
FONDEN**

TOPPLÅN FÖR FÖRETAG SEDAN 1961

Förord	3
Sammanfattning	4

BRANSCHANALYSER

Industri	6
Massa- och pappersindustri	7
Verkstadsindustri	8
Trävaruindustri	9
Livsmedelsindustri	10
Byggverksamhet	10
IT-tjänster	11
Företagstjänster	11
Sällanköpshandel	12
Bilhandel	12
Transport & Logistik	13
Fastighetsverksamhet	13
Turism	14
Exporten i Norrland	15
Bakgrundsfakta	16
Omsättning och lönesumma	17

LÄNSÖVERSIKTER

Gävleborgs län	18
Västernorrlands län	19
Jämtlands län	20
Västerbottens län	21
Norrbottens län	22
Branschöversikt	23
Undersökningsmetodik	23

Intressenter

En årlig konjunkturbarometer för Norrland har genomförts sedan 1988. Ett uppehåll gjordes 1999. Den görs i dag av Statistiska centralbyrån på uppdrag av Norrlandsfonden.

Projektsvarig Petter Alapää, Norrlandsfonden
tfn 0920-24 42 58, petter.alapaa@norrlandsfonden.se

Produktion Mats Haglund, Statistiska centralbyrån
tfn 010-479 45 05, mats.haglund@scb.se
En pdf-fil kan hämtas hem från www.norrlandsfonden.se.

Om undersökningen

Konjunkturbarometern för Norrland bygger på en postenkät till ca 1 000 företag inom följande huvudbranscher: industri, byggverksamhet, sällanköpshandel, bilhandel, transport & logistik, fastighetsverksamhet, företagstjänster, IT-tjänster samt turism. Undersökningen, som ger en totalbild för hela Norrland, har dessutom brutits ned på de 5 länen Gävleborgs län, Västernorrlands län, Jämtlands län, Västerbottens län och Norrbottens län.

Höstens mätningar – där svaren från företagen samlats in under september och början av oktober – avser utfall för första halvåret 2018, en nulägesbeskrivning för hösten i år och en prognos för första halvåret 2019. En utförligare beskrivning av undersökningen finns under rubriken undersökningsmetodik på sidan 23.

En stark och stabil konjunktur

Det har åter blivit dags att presentera konjunkturbarometern för våra fem län i Norrland. Vi hoppas att rapporten ska ge dig som läsare en tydlig bild av det aktuella konjunkturläget och de ekonomiska framtidsutsikterna i Norrland i allmänhet, men även för den specifika region eller den bransch där själv du verkar eller söker information om.

Förra året stärktes konjunkturläget betydligt i Norrland och årets barometer visar att den starka konjunkturen består. Företagens förväntningar är också att detta gynnsamma läge ska hålla i sig åtminstone över den del av nästa år som enkäten överblickar.

En mycket betydelsefull faktor för det positiva resultatet denna höst är att industrin, som svarar för ungefär hälften av förädlingsvärdet inom det norrländska näringslivet, håller ställningarna ganska väl. Byggbranschen stärktes dessutom ytterligare efter ett rejält lyft förra året. Bland övriga lite större branscher stärktes konjunkturläget även för företags-tjänster, medan transportbranschen och sällanköpshandeln gick åt andra hållet. I dessa två branscher är konjunkturläget i stort sett neutralt.

IT-tjänster är alltså hetast och här stärktes högkonjunkturen ytterligare. Även inom turismen noteras en förstärkning, och det gäller inte minst i Jämtland där den är av särskilt stor betydelse. Fastighetsbranschen och bilhandeln försvagades något men konjunkturläget måste ändå beskrivas som starkt.

Konjunkturen är stark i samtliga norrlandslän. Fyra av de fem norrlandslänen ligger väl samlade i höstens undersökning och Gävleborg höjer sig en del över de övriga länen.

Jag vill avslutningsvis passa på att tacka alla de företag över hela Norrland som har ställt upp med sin tid genom att svara på vår undersökning. Av de cirka 1000 arbetsställena i urvalet har knappt tre fjärdedelar besvarat enkäten. Företagen i undersökningen får nu ett exemplar av rapporten där de kan ställa det egna företaget i förhållande till övriga i branschen eller länet.

Katja Lepola
VD, Norrlandsfonden

FORTSATT STARKT KONJUNKTURLÄGE

Den starka konjunkturen i det norrländska näringslivet håller i sig och vissa branscher karaktäriseras av högkonjunktur. Företagen bedömer också att det gynnsamma läget ska bestå ytterligare en tid.

Den svenska ekonomin visar en stark och ihållande tillväxt. BNP har vuxit volymmässigt varje kvartal sedan halvårsskiftet 2013 räknat i säsongrensade tal, och för andra kvartalet 2018 noterades en ökning på 0,8 procent jämfört med kvartalet innan. Det kan jämföras med den genomsnittliga kvartalstakten under de senaste 10 åren som varit 0,4 procent. För EU totalt var tillväxten det andra kvartalet 0,4 procent.

Fasta bruttoinvesteringar har varit en stark drivkraft i den svenska tillväxten, men andra kvartalet i år var det framför allt lagerinvesteringar och ökad hushållskonsumtion som låg bakom uppgången. Konjunkturinstitutets barometerindikator föll något i oktober men läget är fortsatt starkt, och för tillverkningsindustrin mycket starkt.

Även i Norrland är konjunkturläget alltså klart starkare än normalt, även om den mycket positiva utveckling som förutspåddes i förra årets upplaga av Norrlandsfondens konjunkturbarometer inte realiserats. Årets undersökning resulterade i ett index på +28 för det norrländska näringslivet som helhet. Det är en nedgång med fyra enheter jämfört med förra året, men har annars inte överträffats sedan de mycket starka åren 2006 och 2007. Företagen ser också positivt på framtiden och förutser en viss förstärkning till våren. Konjunkturindex är ett nettotal som anger skillnaden mellan andelen företag i procent, vägda efter storlek, som avgivit ett positivt respektive negativt omdöme.

Konjunkturen är starkare än normalt i samtliga norrländslän. Allra bäst bedöms läget vara i Gävleborg med ett index på +37, medan övriga län ligger väl samlade i intervallet +25 till +28. Västernorrland har dock historiskt legat lägre än de övriga länen varför utfallet där framstår som särskilt starkt. Västernorrland är också det enda län som hösten 2018 uppnår ett index i nivå med, och till och med strax över, noteringarna för 2006 och 2007. Det är också det enda län för vilket konjunkturläget stärkts det senaste året.

För Norrbottens län gav årets mätning ett betydligt svagare resultat än förra året: Konjunkturindex föll från +50 till +28 som en följd av betydligt mer återhållsamma bedömningar inom såväl industrin som sällanköpshandeln. Jämtlands och Västerbottens län noterade endast små nedgångar jämfört med förra året. Utsikterna för våren 2019 pe-

kar på en viss uppgång för samtliga län utom för Gävleborg som trots det ser ut att kunna fortsätta ligga i topp.

Industrin är den del av näringslivet som väger klart tyngst i den norrländska ekonomin. Förra årets barometer visade på en kraftigt förstärkt industrikonjunktur. Industrieföretagens bedömning då var att konjunkturen också skulle fortsätta att stärkas. Utfallet i årets enkät resulterade dock i en liten nedgång till +28, vilket dock är gott och väl över ett normalläge för branschen. Nedgången förklaras till någon del av ett försvagat konjunkturläge inom livsmedelsindustrin. Industrikonjunkturen förstärktes i Västernorrland och i någon mån även i Gävleborg medan den försvagades i de övriga länen. Särskilt stor var nedgången i Norrbottens län. Bedömningarna på ett halvårs sikt tyder på en liten förstärkning för Norrlands länen totalt sett.

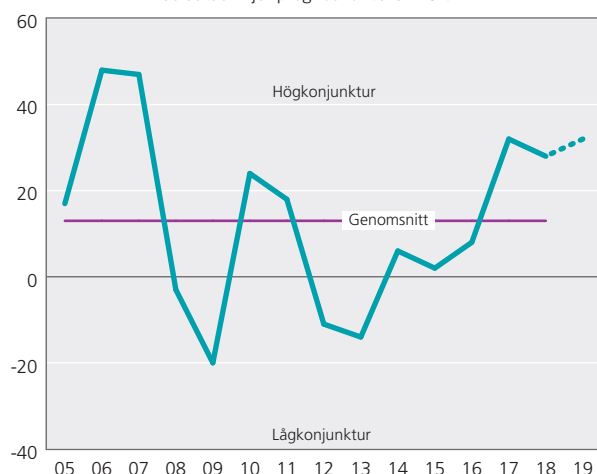
För den kemiska industrin förbättrades stämningsslaget kraftigt men även verkstadsindustrin och massa- och pappersindustrin noterades för större uppgångar. Företagens bedömning inom dessa branscher är att det råder högkonjunktur och att läget, särskilt för den kemiska industrin och för massa- och pappersindustrin, kommer att förstärkas ytterligare på ett halvårs sikt. Trävaruindustrin samt stål- och metallindustrin försvarar positionerna från förra året vilket innebär att det starka konjunkturläget, och som när det gäller trävaruindustrin kan beskrivas som högkonjunktur, består.

Byggekongjunkturen som förstärktes i förra årets barometer höjde sig ytterligare något i årets undersökning, och bör kunna beskrivas som högkonjunktur. En viss försvagning väntas dock på ett halvårs sikt. Skillnaden mellan länen har minskat betydligt jämfört med förra året sedan den förut extremt starka högkonjunkturen i Gävleborg och i viss mån även Jämtlands län nu antagit mer normala proportioner. Samtidigt har byggekongjunkturen stärkts i Norrbottens och Västerbottens län.

Den allmänt sett starka konjunkturen i Norrland, och i Sverige som helhet, verkar inte ha fått hjulen att snurra särskilt snabbt inom den norrländska transport- och logistikbranschen. Här har konjunkturindex tvärt om backat två år i rad och landade i höstens undersökning på -8, vilket trots allt inte är så långt från ett neutralt läge. Företagen förväntar sig dock en viss försvagning även till våren.

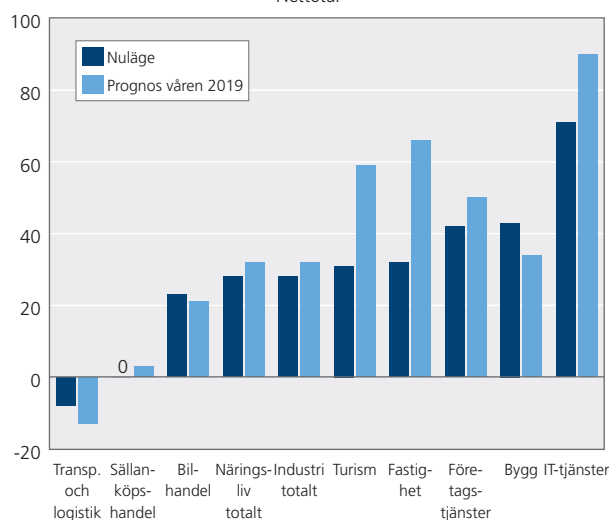
KONJUNKTURINDEX FÖR NORRLAND

Genomsnittslinje avser 2005-2018
Streckad linje=prognos för våren 2019

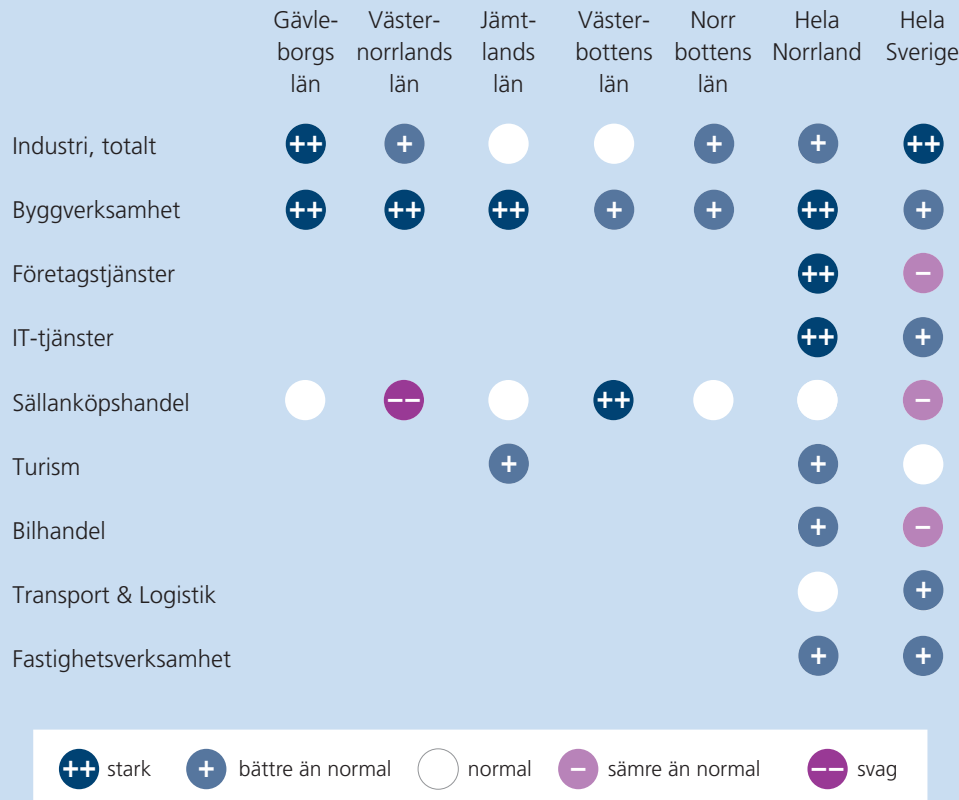

KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER

Netttotal

REGIONAL BRANSCHKONJUNKTUR tendens under hösten 2018

Konjunkturen i Norrland

Den norrländska industrikonjunkturen är fortsatt stark. I Gävleborg och Västernorrland har konjunkturen stärkts medan den försvagats i de övriga tre länen. Störst är nedgången i Norrbottens län där en kraftig uppgång noterades förra hösten. Nedgången sker dock från en hög nivå varför industrikonjunkturen i Norrbotten alltjämt är klart starkare än normalt. Konjunkturen inom byggsektorn har fortsatt att stärkas och kan nu beskrivas som högkonjunktur. Det förhållandet råder också i de tre sydligaste norrlandslänen och är inte långt borta i Västerbottens län. Även i Norrbottens län har byggkonjunkturen förstärkts och läget är också där klart starkare än normalt. För sällanköpshandeln råder normalkonjunktur sedan läget försvagats något det senaste året för Norrland som helhet. Särskilt svag är branschen i Västernorrlands län efter att ha gått kraftigt bakåt det senaste året. I Västerbottens län har utveckling däremot varit rejält uppåt och läget inom branschen beskrivs bäst som högkonjunktur. Såväl IT-tjänster som Företagstjänster har haft en stark utveckling och nu kan även den senare av dem sägas karaktäriseras av högkonjunktur. Turismnäringen går också framåt medan konjunkturläget försvagats inom transport och logistiknäringen, fastighetsverksamhet och bilhandeln. För de två senare är läget ändå starkare än normalt.

Företagstjänster, exkl. IT-tjänster, som också hör till de mer betydande branscherna gjorde ett rejält lyft i förra årets enkät, och den positiva tendensen bekräftades också i höstens mätning som resulterade i ett konjunkturindex på +42. Branschen brukar dock ligga förhållandevis högt, men årets resultat är även i det perspektivet mycket starkt och ligger praktiskt taget i nivå med 2006 och 2007. Om den optimism inför våren som företagen gett uttryck för realiserar så kommer dessa nivåer också att överträffas.

För sällanköpshandeln, exkl. bilhandel, kan man ana en negativ trend i konjunkturindexets utveckling, även om de konjunkturrella variationerna dominerar bilden. Utfallet hösten 2018 landade på ±0 vilket betyder att varken positiva eller negativa omdömen dominerar. Det var tredje året i rad som företagen till övervägande del rapporterar ett försvagat konjunkturläge. En svag optimism kan dock spåras i bedömningarna avseende våren 2019.

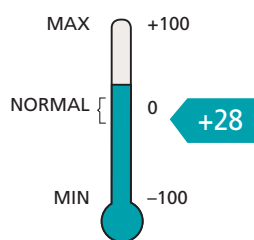
Övriga branscher i undersökningen är förhållandevis små men är intressanta på olika sätt. Det är tydligt att det är företag verksamma inom IT-tjänster som har den mest positiva bilden av konjunkturläget. Det förhållandet gällde även förra året men har förstärkts ytterligare vilket resulterade i ett konjunkturindex på +71 för 2018. Samma kategori företag är också mest positiva när det gäller den fortsatta utvecklingen kommande halvår. Precis som för företagstjänster ovan så är den här branschens normalläge högt – för att inte säga mycket högt. Det innebär rimligen att en inte obetydlig del av den tillväxt vi ser är strukturell snarare än konjunkturrell.

Bilhandeln brukar kunna ge en hygglig indikation på det allmänna ekonomiska ställningsläget. I år kompliceras detta av de förändringar av fordonsskatten för nyregistrerade fordon som infördes vid halvårsskiftet – den så kallade bonus malus. Förändringen ledde till att många bilköp tidigare lades, vilket fått till effekt att bilregistreringarna månaderna närmast efter förändringen blivit lägre än vad de annars skulle ha varit. Företagen kan ha haft svårt att bedöma konjunkturläget under dessa förutsättningar, och resultatet bör därför tolkas med extra försiktighet. Det resulterade konjunkturindexet föll till +23, vilket är ungefär i nivå med normalläget för branschen.

Företagen inom fastighetsförvaltning och inom turism bedömer att konjunkturen kommer att stärkas betydligt det närmaste halvåret, och det gör den i så fall från ett redan starkt läge. Konjunkturindex för hösten 2018 ligger i båda fallen strax över +30, vilket i synnerhet för turistnäringen är väl över ett normalläge. Turismen är en förhållandevis liten bransch för Norrland totalt, men i Jämtland där den är särskilt betydelsefull, ser framtidsutsikterna särskilt goda ut.

Såväl inom industrin som inom byggbranschen är det betydligt fler företag som ökat antalet anställda det senaste halvåret, än vad det är som minskat personalstyrkan. Denna positiva tendens ser ut att försvagas en hel del det kommande halvåret, och inom byggbranschen ser det ut att i bästa fall handla om *status quo*. Även inom företagstjänster förutses jobbtillväxten minska medan den inom transportbranschen, som haft en blygsam utveckling, ser ut att kunna öka något. Inom sällanköpshandeln tyder höstens enkät på en tilltagande negativ tendens för antalet anställda. ■

Konjunkturindex

PROGNOS
INFÖR VÅREN 2019Konjunktur-
utsikterTotal
produktionsvolymOrderingång från
exportmarknadenOrderingång från
hemmamarknadenAntal
anställda

GYNNNSAMT LÄGE FÖR INDUSTRI

Den norrländska industrin befinner sig i ett gott konjunkturläge. För den totala industrin är läget i princip oförändrat sedan förra hösten, men sett på branschnivå har konjunkturen stärkts för flera delbranscher och inom några råder högkonjunktur. Till våren förväntas konjunkturen vara i stort sett oförändrad.

Läget för den norrländska industrin är fortsatt mycket god och branschen befinner sig, med ett konjunkturindex på +28, i ett läge som är starkare än normalt. Det har därmed inte skett någon större förändring från förra hösten då industrins konjunkturindex landade på +33. Stora företag, med fler än 100 anställda, och mindre och medelstora företag har i princip samma syn på läget. Av de sju industribranscher som särredovisas faller fem av dem inom ramen för högkonjunktur. Det gäller trävaruindustrin, massa- och pappersindustrin, kemiindustrin, verkstadsindustrin samt maskinindustrin som är en del av verkstadsindustrin. För fyra av dessa branscher har läget stärkts sedan förra året och de har gått från normal- till högkonjunktur under året som gått. För industrin som helhet har efterfrågan ökat både från den inhemska och den utländska marknaden, vilket resulterat i att företagen skruvat upp produktionsnivån. För flertalet industribranscher är exportmarknaden viktig så den sjunkande kronkursen som gjort svenska varor billigare utomlands har förmodligen bidragit till den ökade efterfrågan. Lönsamheten är relativt god för industrin som helhet. Fyra av tio industriföretag producerar dock inte till sin fulla kapacitet i nuläget, så det finns utrymme för ytterligare produktionsökningar.

Uppsving för kemiindustrin

Kemiindustrin är den bransch som avancerat mest under året. Branschens konjunkturindex har stigit 32 enheter till +49. Kemiindustrin har mött en kraftigt ökad efterfrågan under året vilket har resulterat i att företagen skruvat upp produktionen. Detta har möjliggjorts av att drygt vartannat kemiföretag har utökad perso-

nalstyrkan sedan förra hösten. Branschen räknar också med fortsatt expansion och skruvar upp investerings-takten.

Maskinindustrin har också noterat en betydande uppgång det senaste året. Konjunkturindex har ökat från +27 förra hösten till +48 i år. Det är framför allt en ökad efterfrågan från exportmarknaden som ligger bakom uppsvinget. Lönsamheten är för närvarande god i både kemiindustrin och maskinindustrin.

Trävaruindustrin befann sig i högkonjunktur redan förra hösten och ligger kvar på samma konjunkturindex som då. Inom trävarubranschen har sågverken gått som tåget det senaste året och upplever en oerhörd gynnsam konjunktur för närvarande.

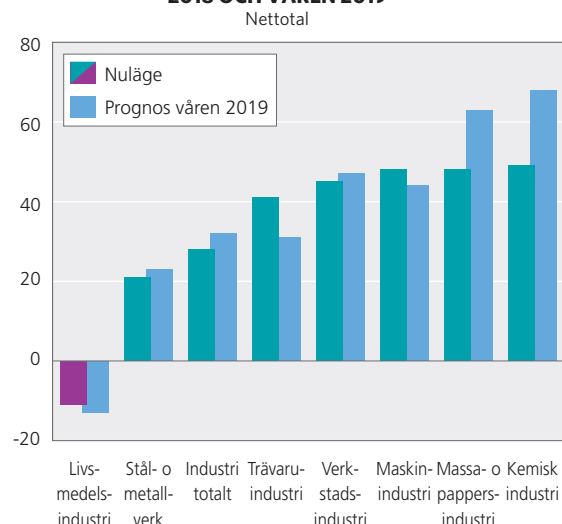
Tuffare tider för livsmedelsbranschen

Läget för järn och stålindustrin är oförändrad jämfört med för ett år sedan. Konjunkturindex på +21 indikerar att branschen befinner sig i ett läge som är något starkare än normalt. Orderingång och produktion uppges ha ökat i år, men företagen är inte särskilt nöjda med lönsamheten, som är lägre än förra året.

Livsmedelsindustrin upplever ett svagare läge än förra hösten och konjunkturindex sjönk från +13 till -11. Det var framför allt under våren som orderingången försämrades. Möjligen har också sommarens torka försvårat läget för livsmedelsbranschen.

Oförändrat läge till våren

Industrin som helhet ser framför sig ett oförändrat läge kommande halvår. Framtidstron skiljer sig dock en del mellan olika branscher där massa- och pappersindustrin samt kemiindustrin, som båda idag befinner sig i högkonjunktur, tror på en ytterligare förstärkning medan trävaruindustrin ser en dämpning framöver. Övriga branscher tror på ett i princip oförändrat läge till våren. ■

KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER HÖSTEN
2018 OCH VÅREN 2019

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2018
Streckad linje=prognos för våren 2019

HÖGKONJUNKTUR MED BUD PÅ FÖRSTÄRKNING

Utvecklingen inom massa- och pappersindustrin är urstark. Höstens norrlandsbarometer visar att tillväxten fortsatt efter det stora lyftet förra året och att förväntningarna är en ytterligare förstärkning på ett halvårs sikt. Lönsamheten har också förbättrats påtagligt. Tillväxten sätter dock inget positivt avtryck på den norrländska arbetsmarknaden. Tvärt om ser branschen möjligheter till rationaliseringar.

Förra året skedde en rejäl förstärkning av konjunkturläget inom massa- och pappersindustrin. Prognosen för ett år sedan var att 2018 skulle bli ännu starkare, med ett nytt topprekord för konjunkturindex över den period från och med 2005 som vi överblickar här. Den prognosen har nu slagit in när konjunkturindex landade på +48 efter en förstärkning med 11 enheter.

Orderingången förstärktes kraftigt under 2017 och förväntades ligga kvar på denna högre nivå under våren 2018. Med facit i hand visade det sig istället att orderingången fortsatte att öka. Produktionsökningen under våren blev följaktligen betydligt större än förväntat och nu i höst har produktionsstakten skruvats upp ytterligare. Tillsammans med att företagen i höst inte sett samma ökning av orderingången längre så har orderstocken till och med minskat och bedöms av de flesta företag nu som lagom. För ett år sedan bedömdes den av nästan hälften av företagen som förhållandevis stor. Även färdigvarulagren bedöms vara lagom stora, vilket de även var förra hösten.

Kapacitetsutnyttjandet är mycket högt, och liksom för ett år sedan arbetar nio av tio företag vid fullt kapacitetsutnyttjande. Då det inte skett någon förändring i det avseendet antyder det att kapacitetstaket har kunnat höjas under det gångna året. Att företagen nu också minskar investeringstakten kan också vara en indikation på att det skett kapacitetshöjande investeringar, men det kan också betyda att företagen helt enkelt fokuserar på att leverera. Bristen på tekniska tjänstemän har dock ökat och är tydligare i massa- och pappersindustrin än vad den är i den norrländska industrin i övrigt. En tredjedel av branschen upplever också brist på

yrkesarbetare vilket inte alls syntes för ett år sedan, men antalet anställda förefaller inte ha förändrats nämnvärt det senaste halvåret.

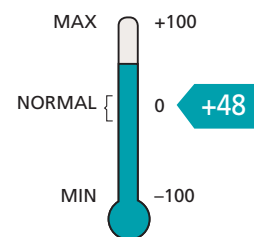
Lönsamheten ser ut att ha förbättrats rejält jämfört med för ett år sedan. Fyra av tio företag bedömer den som god och nästan inga företag anser att lönsamheten är dålig. Priserna på massa och papper har stigit rejält under det senaste året och på grund av försvagningen av den svenska kronan gäller det i synnerhet räknat i svenska kronor.

Förstärkning av högkonjunkturen

Det klart främsta hindret för en fortsatt expansion är kapaciteten i befintliga maskiner och anläggningar. Men trots att kapacitetsutnyttjandet är nära maximalt räknar nära hälften av företagen inom massa- och pappersindustrin med att produktionsvolymen ska öka ytterligare nästa halvår. Förväntningen är att orderingången från framför allt exportmarknaden ska öka ytterligare samtidigt som orderingången på hemmamarknaden ser ut att kunna bestå på nuvarande nivå. Företagen ser med andra ord framför sig en ytterligare förstärkning av branschens konjunkturläge och prognosen pekar på att konjunkturindex landar en bit över +60.

Den här fortsatta tillväxten ser dock inte alls ut att medföra någon ökad efterfrågan på arbetskraft generellt sett. Tvärt om är det nästan fyra av tio företag som räknar med att minska personalstyrkan medan bara drygt ett av tio räknar med att öka den. Uppenbarligen ser företagen möjligheter till betydande rationaliseringar som kan realiseras redan under pågående högkonjunktur. ■

Konjunkturindex

PROGNOS INFÖR VÅREN 2019

Konjunkturutsikter

Total produktionsvolym

Orderingång från exportmarknaden

Orderingång från hemmamarknaden

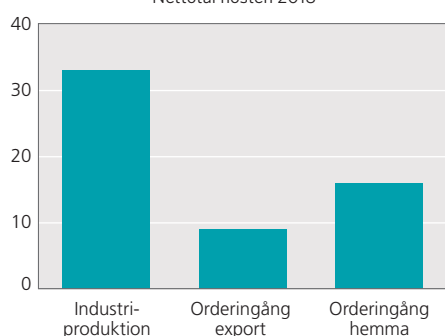

Antal anställda

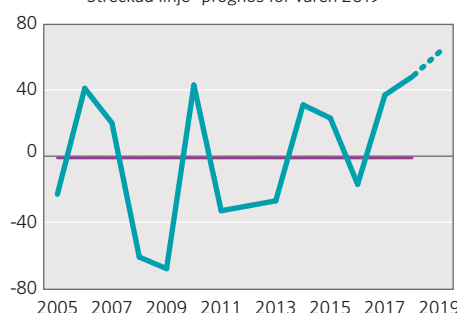
INDUSTRIPRODUKTION OCH ORDERINGÅNG

Nettotal hösten 2018

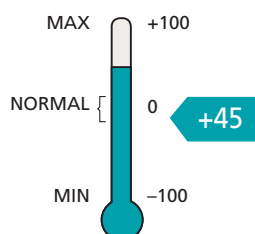

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2018
Streckad linje=prognos för våren 2019

Konjunkturindex

PROGNOS INFÖR VÅREN 2019

Konjunktur- utsikter

Total produktionsvolym

Orderingång från exportmarknaden

Orderingång från hemmamarknaden

Antal anställda

FORTSATT UPPÅT FÖR VERKSTADSINDUSTRI

Verkstadsindustrin visar det starkaste konjunkturläget sedan 2007 och befinner sig för närvarande i högkonjunktur. Orderingången från både export- och hemmamarknaden har ökat mycket kraftigt och produktionen har skruvats upp. Till våren väntas efterfrågan stabiliseras men företagen räknar ändå med att det starka konjunkturläget kvarstår.

Konjunkturen för den norrländska verkstadsindustrin stärktes kraftigt i fjol och den uppgående utvecklingen har fortsatt det senaste året. Konjunkturindex har ökat med 15 enheter till +45 denna höst, en indikation om att det råder högkonjunktur. Konjunkturbedömningarna har inte varit så starka sedan hösten 2007 då företagens samlade bedömning pekade på att läget var exceptionellt bra. Innevarande höst uppvisar både de stora och små företagen en ökad optimism om läget och har därmed bidragit till den positiva konjunkturutvecklingen. Orderstockarna har vuxit det senaste halvåret även om ökningstakten i orderingången dämpats jämfört med i våras då efterfrågan steg mycket kraftigt. Det är i synnerhet order från utlandet som inte ökar i lika snabb takt vilket främst haft en inverkan på de stora företagen. För dessa har inflödet dämpats från synnerligen höga nivåer i våras till måttligare ökningstakter innevarande halvår. Det gäller även på hemmamarknaden. Inflödet av order det senaste året har bidragit till att orderstocksomdömet utvecklats i positiv riktning och en majoritet av företagen är nöjda med orderstockens storlek.

Verkstadsindustrin är det mest omfattande branschaggregatet inom industrin och innefattar bland annat företagen inom metall-, elektronik- och fordonsindustrin. Den enskilt största vikten har dock maskinindustrin och utvecklingen för denna delbransch har också varit god. Utfallet för första halvåret visar att orderingången från exportmarknaden ökade mycket markant, och i likhet med hela verkstadsindustrin har inflödet av order fortsatt att öka under innevarande höst. På hem-

mamarknaden har ökningstakten varit måttlig och sammantaget har utvecklingen bidragit till kraftigt ökande produktionsvolym under året. De små och stora företagen har i sina konjunkturbedömningar också närmast sig varandra och oavsett företagsstorlek så pekar höstens mätning på att det råder högkonjunktur.

Stark konjunktur i alla länen

En majoritet av företagen inom verkstadsindustrin bedömer att lönsamheten är normal för närvarande. Jämfört med förra hösten har dock andelen som tycker att lönsamheten är god minskat något och det är de stora företagen som svarar för den tillbakagången. Efterfrågeläget anses fortsatt, trots den starka konjunkturen, som det största expansionshindret men tillgången på arbetskraft nämns av vart femte verkstadsföretag.

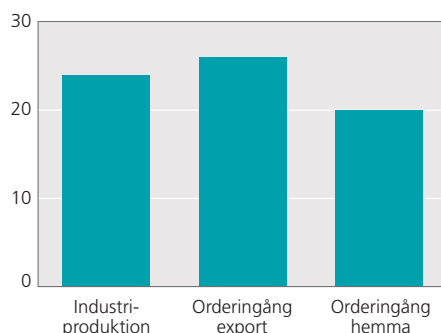
En nedbrytning på regional nivå visar att det råder god stämning i alla de fem länen. Starkast konjunkturindex återfinns i Gävleborgs län, tätt följt av Norrbotten och Västerbottens län där det råder högkonjunktur. I Jämtland och Västernorrlands län är läget starkare än normalt.

Neutrala konjunkturprognoser

Kommande halvår räknar verkstadsindustrin med ett oförändrat konjunkturläge. Efter det senaste årets kraftiga uppgång av order räknar verkstadsföretagen med att utvecklingen bromsar in och lägger sig på samma nivå som innevarande höst. Det gäller på både den inhemska och utländska marknaden. Trots det väntas sysselsättningen fortsätta att stiga första halvåret 2019 och både de stora och små företagen ser ett behov av att nyanställa. ■

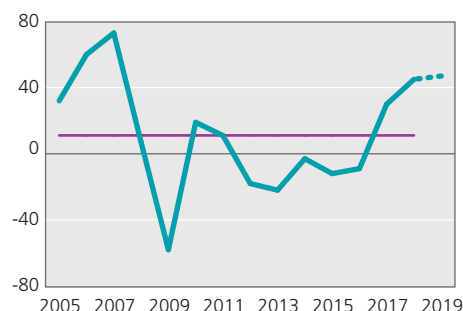
INDUSTRIPRODUKTION OCH ORDERINGÅNG

Nettotal hösten 2018

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005–2018
Streckad linje=prognos för våren 2019

OFÖRÄNDRAT STARKT

Trävaruindustrin befinner sig i ett fortsatt starkt konjunkturläge och det är inom sågverksindustrin som produktionsnivåerna har ökat särskilt kraftigt. Orderingången steg framför allt under första halvåret i år. Trots att det ligger en liten produktionsökning i korten så bedömer företagen att det starka konjunkturläget dämpas något det kommande halvåret.

I den förra mätningen pekade företagens förväntningar mot en liten förstärkning av konjunkturläget. Den prognosen var en aning för optimistisk och konjunkturindex landade på oförändrade +41, vilket ändå betyder att det råder fortsatt högkonjunktur inom branschen. Så gott som samtliga företag bedömer det nuvarande konjunkturläget som bra eller tillfredställande. Liksom tidigare mätningar särredovisas sågverksindustrin från trävaruindustrin, och det var en måttlig konjunkturuppgång som förväntades inom sågverksindustrin. Här överträffades förväntningarna rejält när höstens barometer landade på +62. En uppgång med hela 36 enheter! Det är det högsta uppmätta värdet sedan 2006 då konjunkturindex uppgick till +89 för sågverksindustrin.

Stark utländsk efterfrågan första halvåret

Företagen räknade med ett stort uppsving i produktionsnivån första halvåret, men utfallet visar att prognosen inte infriades fullt ut. Drygt fyra av tio vittnar om ett oförändrat läge och den andel som anger att produktionen ökade är inte särskilt mycket större än de som angett minskad produktion. Därefter har produktionsutvecklingen varit starkare, vilket ser ut att ha byggt mycket på en kraftigt ökad orderingång på framför allt exportmarknaden under våren. I höst, liksom till våren, väntas ingen nämnvärd förändring av orderingången. Den totala orderstocken har minskat jämfört med i våras, men för närvarande bedömer de flesta företag orderstocken som lagom, samtidigt som knappt fyra av

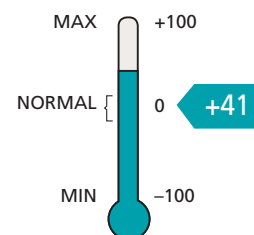
tio företag anser stocken som för liten i förhållande till produktionsnivån. Här är det en förhållandevis stor skillnad mellan å ena sidan små och medelstora företag och å andra sidan de större företagen, där de förra förefaller sitta med orderstockar som är mer i balans. De mindre företagen upplever dock i stor utsträckning att färdigvarulagren är väl små.

Eftersom produktionsnivån varit ganska stabil, men på en hög nivå, har det inte skett några större förändringar i personalstyrkan. Lönsamheten tycks också vara i nivå med förra årets mätning och uppåt nittio procent av företagen tycker att lönsamheten är normal eller god. Sågverksföretagen är mest uppenbart nöjda med lönsamheten då nästan åtta av tio företag vittnar om en god lönsamhet. Motsvarande tal i förra mätningen var drygt fyra av tio.

Dämpat läge till våren

Företagen spår att konjunkturläget försvagas något och endast ett fåtal företag tror på att läget stärks. Det kommande halvåret tror majoriteten av företagen att efterfrågan från både export- och hemmamarknaden blir i stort sett oförändrad men trots det ser fyra av tio företag att produktionsvolymen ökar. Det gäller framför allt inom sågverksindustrin där man också ser vissa behov av nyanställningar. ■

Konjunkturindex

PROGNOS INFÖR VÅREN 2019

Konjunktur-utsikter

Total produktionsvolym

Orderingång från exportmarknaden

Orderingång från hemmamarknaden

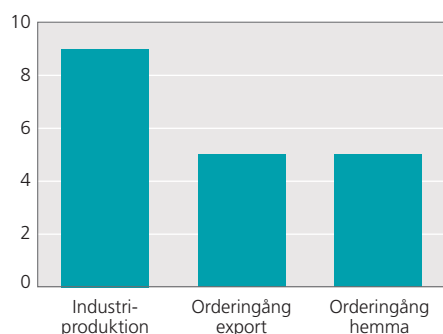

Antal anställda

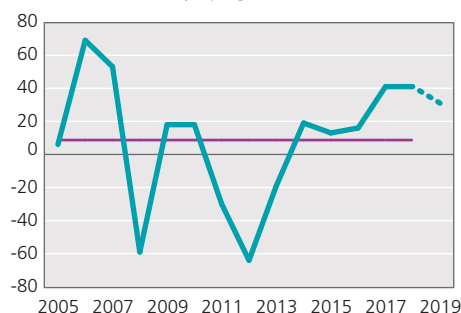
INDUSTRIPRODUKTION OCH ORDERINGÅNG

Nettotal hösten 2018

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2018
Streckad linje=prognos för våren 2019

PROGNOS
INFÖR VÅREN 2019

Konjunktur-
utsikter

Total
produktionsvolym

Orderingång-
hemmamarknad

Antal
anställda

SVAG UTVECKLING I HÖST

Konjunkturläget för livsmedelsföretagen har försämrats något sedan förra hösten. Det råder alltså normalt konjunktur men nu på nedåtsidan. Produktionen har minskat efter att orderingången föll framför allt under våren. Företagen räknar inte med någon snar förändring av konjunkturläget.

Livsmedelsindustrin befinner sig i ett sämre läge än förra hösten då konjunkturindex har sjunkit från +13 till -11. Det innebär att industrin fortfarande ligger i ett normalläge, men ett försämrat sådant. Under första halvåret sjönk orderingången på såväl export- som hemmamarknaden. Andra halvåret har orderingången på exportmarknaden förbättrats något. Produktionen hos de norrländska livsmedelsföretagen har dock minskat under såväl våren som hösten och branschen arbetar ganska långt från fullt kapacitetsutnyttjande. Sysselsättningen inom livsmedelsindustrin har efter ett stabilt läge föregående år nu också minskat en del. Lönsamheten bedöms dock som normal eller god av en majoritet av företagen, vilket är en liten förbättring jämfört med förra året. Förbättringen ligger dock helt på de större företagen, medan mindre och medelstora företag snarast erfarit en försämrad lönsamhet.

-11

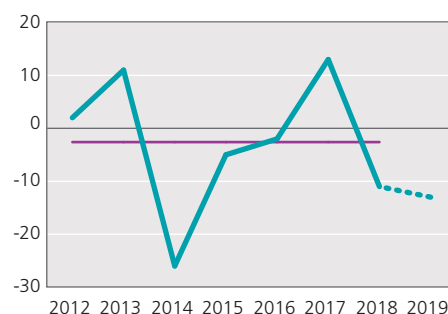
KONJUNKTURLÄGE

Oförändrat läge till våren

En stor andel av företagen bedömer att orderstocken är för liten och produktionen förväntas därför minska ytterligare nästa halvår då man inte ser någon ljusning vad gäller orderingången. Det bestående svagt negativa läget, med en ganska oförändrad konjunkturbild, innebär nu också att fler företag räknar med att minska personalstyrkan. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2012-2018
Streckad linje=prognos för våren 2019

■ BYGGVERKSAMHET

PROGNOS
INFÖR VÅREN 2019

Konjunktur-
utsikter

Byggnad

Antagna anbud

Antal
anställda

STARKT LÄGE FÖR BYGGFÖRETAGEN

Byggnad har ökat mycket kraftigt sedan förra hösten och branschen befinner sig i högkonjunktur. Prognoserna för kommande halvår pekar på en minskad efterfrågan men det starka läget väntas inte rubbas mycket.

Konjunkturindex på +43 betyder att byggbranschen har klättrat över gränsen till högkonjunktur. Detta avspeglas i nyckelvariablerna byggnad och nyanställningar som visar mycket stora ökningstal. Av företagen är det även en stor andel som lämnat positiva bedömningar av orderstocken. Stocken av pågående arbeten är också större än i våras, särskilt inom delbranschen bygg och anläggning, men även installationer och slutbehandling redovisar en betydande ökning. Resursutnyttjandet är dock störst inom den sist nämnda, även om den samlade bedömningen inom bygg och anläggning antyder en liten minskning, så är det en mycket liten andel av byggföretagen som i höstens mätning anser att resursutnyttjandet är lågt.

Tillgången på arbetskraft är fortsatt ett stort hinder för branschens tillväxt även om situationen inte har förvärrats sedan förra mätningen. Bristen på tekniska tjänstemän är dock fortfarande uppenbar, och mest akut är situationen för företagen inom bygg- och anläggningsarbeten.

Minskat byggnad till våren

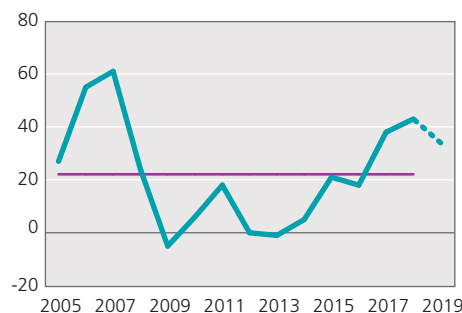
Det kommande halvåret spår byggföretagen en liten konjunkturförsvagning. Medan företagen inom bygg- och anläggningsarbeten räknar med ett oförändrat läge är företagen inom installationer och slutbehandling lite mer pessimistiska. Byggnad väntas minska kraftigt och bakgrunden till nedgången återfinns i en stagnerande efterfrågan som visade sig redan i våras, och som väntas försvagas kommande halvår. Den förväntade utvecklingen gör att byggföretagen är neutrala i sina sysselsättningsprognoser. ■

+43

KONJUNKTURLÄGE

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2018
Streckad linje=prognos för våren 2019

REKORDHÖGT INDEX

Efterfrågan på IT-tjänsteföretagens tjänster har ökat mycket markant sedan förra hösten och sysselsättningen har fortsatt att stiga i snabb takt. Konjunkturindex uppgår i höst till rekordhöga +71 och ingen avmattning finns i sikte.

Konjunktoren för IT-tjänsteföretagen har varit stark de senaste åren och sedan hösten 2016 råder högkonjunktur. I årets mätning landar konjunkturindex på rekordhöga +71 vilket är det högsta värdet sedan åtminstone 2005. I likhet med företagens prognoser i fjol fortsatte det gynnsamma läget att stärkas under våren. Efterfrågan steg mycket kraftigt och åtta av tio företag ökade faktureringsvolymerna. Ännu verkar inte taket vara nådd och innevarande höst rapporterar företagen om fortsatt kraftiga volymökningar. Den senaste tidens utveckling har även bidragit till att den redan goda lönsamheten i branschen har förbättrats ytterligare.

I takt med att efterfrågan på företagens tjänster har växt under de senaste åren har sysselsättningen samtidigt stigit. I höst har sju av tio företag utökat sin personalstyrka och blickandes ett halvår framåt ser behovet av att nyanställa ut att öka i än snabbare takt. Den allt mer ökade bristen på personal kan dock komma att sätta käppar i hjulet för företagens planer. Nio av tio fö-

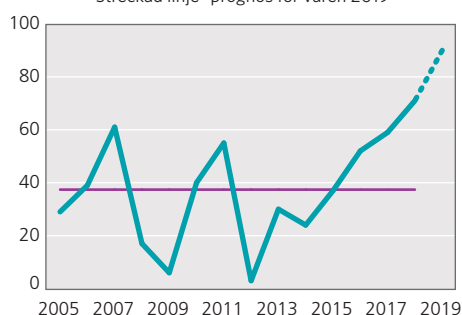
retag uppger redan i höst att de har svårt att rekrytera branschkompetent personal och tillgången på arbetskraft är fortsatt det överlägset största hindret för branschens tillväxt framöver.

Alla pilar pekar uppåt

På ett halvårs sikt syns ingen avmattning i det starka konjunkturläget som råder. Företagen spår snarare ytterligare en förstärkning och nästan nio av tio företag räknar med en högre efterfrågan på deras tjänster och en fortsatt förbättring av lönsamheten. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2018
Streckad linje=prognos för våren 2019

+71

KONJUNKTURLÄGE

PROGNOS
INFÖR VÅREN 2019

Konjunktur-
utsikter

Omsättning

Lönsamhet

Antal
anställda

FÖRETAGSTJÄNSTER ■

IHÅLLANDE UPPGÅNG

Det råder nu högkonjunktur för den norrländska konsultbranschen och efterfrågan har stärkts rejält sedan förra hösten. En svag konjunkturförstärkning väntas till våren men lönsamheten ser ut att bli oförändrad.

Konjunkturläget för företagstjänster fortsätter att stärkas för andra året i rad och konjunkturindex uppgår i årets mätning till +42. Det är det högst uppmätta värdet sedan 2007 och innebär att det råder högkonjunktur för konsultbranschen i Norrland. Nästan vartannat företag upplever läget som bättre än normalt samtidigt som knappt en tiondel anser att läget är dåligt. I fjol räknade företagen med att faktureringsvolymerna skulle öka måttligt första halvåret i år. Utfallet visar att prognosen överträffades och för knappt sex av tio företag ökade faktureringsvolymerna. Innevarande halvår har faktureringsvolymerna fortsatt att öka mycket kraftigt och jämfört med för ett år sedan har lönsamheten förbättrats något. För att möta den högre efterfrågan har vartannat företag utökat personalstyrkan.

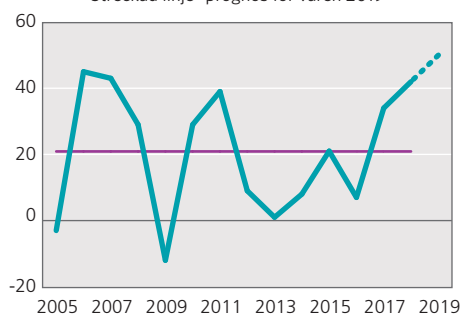
Fortsatt stark efterfrågan

Företagens prognoser inför den kommande våren visar att det redan starka läget förbättras något. Efterfrågan

ser ut att öka kraftigt och hälften av företagen tror på större faktureringsvolymerna. Nästan hälften av företagen räknar också med att nyanställa. Det kan bli svårt då bristen på branschkompetent personal är ett fortsatt stort problem samtidigt som tillgången på arbetskraft är det främsta hindret för ökad tillväxt. Trots att faktureringsvolymerna väntas öka rejält räknar företagen med att lönsamheten blir nästintill oförändrad. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2018
Streckad linje=prognos för våren 2019

+42

KONJUNKTURLÄGE

PROGNOS
INFÖR VÅREN 2019

Konjunktur-
utsikter

Omsättning

Lönsamhet

Antal
anställda

PROGNOS INFÖR VÅREN 2019

Konjunktur-
utsikter

Försäljningsvolym

Lönsamhet

Antal
anställda

SÄMRE LÖNSAMHET INOM HANDELN

Läget för sällanköps handeln har försvagats något sedan förra hösten, men branschen befinner sig alltjämt i normalkonjunktur. Trots ökad försäljning har lönsamheten försämrats kraftigt, vilket tyder på att handlarna har fått sänka priserna. Till våren förväntas konjunkturer vara oförändrad.

Sällanköps handeln befinner sig, med ett konjunkturindex på ± 0 , i normalkonjunktur. Indexet har därmed försämrats åtta enheter sedan förra hösten. Bortsett från transportbranschen är sällanköps handeln den bransch som för närvarande har den svagaste konjunkturer i Norrland.

I våras märktes ingen större skillnad i försäljningen jämfört med andra halvåret i fjol, men under innevarande höst har den ökat och nästan vartannat företag rapporterar om högre försäljningsvolym. Trots den ökade försäljningen pekar det mesta i företagens svar på att läget har försämrats, vilket också överensstämmer med handlarnas något svagare konjunkturbedömning. Butikerna är hårt konkurrensutsatta från internethandeln och det verkar som att handlarna tvingats sänka priserna för att få igång försäljningen. I höstens undersökning märks nämligen en tydlig försämring i lönsamheten, mer än vart tredje företag uppger att den är dålig samtidigt som allt färre har en god vinstmarginal. Att

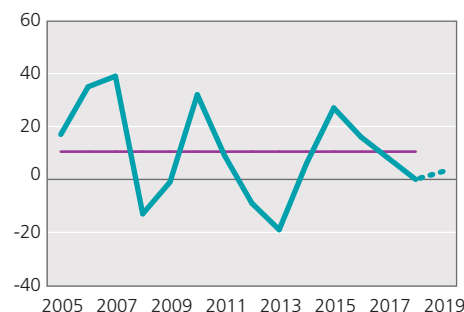
stämningsläget är relativt dämpad medför att få handlare, endast en av tio, har brist på personal. Detta trots att personalstyrkan redan har minskat något det senaste halvåret. Att läget har försvagats något märks också på investeringsviljan som har minskat betydligt sedan förra hösten.

Oförändrat läge till våren

De flesta företag tror att konjunkturer till våren kommer att vara ungefär som den är idag. Försäljningsvolymerna väntas öka något, men framför allt har handlarna förhoppningar på att kunna öka på marginalerna och på så sätt förbättra lönsamheten. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2018
Streckad linje=prognos för våren 2019

BILHANDEL

PROGNOS INFÖR VÅREN 2019

Konjunktur-
utsikter

Försäljningsvolym

Lönsamhet

Antal
anställda

BONUS MALUS STÖR BILDEN

Konjunkturläget inom bilhandeln har sjunkit något men ligger fortfarande på en nivå över normalläget - ett läge som väntas bestå även till våren. De nya fordonsskattegrupperna - den så kallade bonus malus - har präglat försäljningsutvecklingen och möjligen också försvårat företagens konjunkturbedömning.

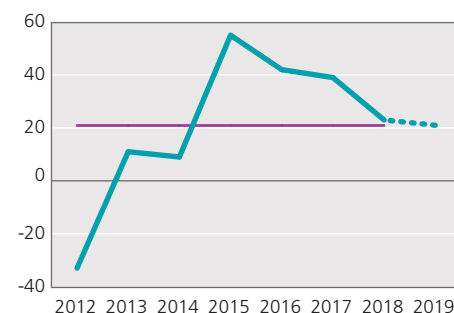
Läget inom bilhandeln är fortsatt starkt. Konjunkturindex har dock gått ner från +39 föregående höst till +23 i år. Försäljningsvolymen för bilhandeln ökade första halvåret för att sedan gå ner kraftigt under andra halvåret. Den här utvecklingen hänger naturligtvis samman med den förändring av fordonsskatten för nyregistrerade personbilar och lätta lastbilar som infördes vid halvårsskiftet - den så kallade bonus malus. De nya reglerna som innebär höjd skatt för förhållandevis miljövänliga bilar, och en ökad bonus till miljöanpassade bilar, ledde till att många passade på att tidigarelägga sina planerade bilköp. Det är därför naturligt att antalet nyregistrerade bilar också minskat jämfört med samma period föregående år. Den här omständigheten bör ha inneburit större svårigheter än vanligt för företagen att bedöma konjunkturläget.

Oförändrat läge väntas framöver

Företagen spår att konjunkturläget kommer vara relativt oförändrat kommande period. Försäljningsvolymen tros bli lite lägre än vad den har varit men trots det räknar branschen med att öka antalet anställda. Det ska troligen ses mot bakgrund av att många företag precis som för ett år sedan upplever brist på arbetskraft. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2012-2018
Streckad linje=prognos för våren 2019

SÄNKT LÖNSAMHET

Transportbranschen befinner sig i normalkonjunktur, men läget har försämrats sedan förra hösten. Detta kan avläsas genomgående i företagens svar, men mest markant är att lönsamheten har sjunkit betydligt. Företagen förväntar sig att läget försvagas något ytterligare till våren.

Stämningsläget inom transportbranschen har försämrats sedan förra hösten. Branschen befinner sig fortfarande i normalkonjunktur, men med ett konjunkturindex på -8 är transport och logistik den bransch som har den svagaste konjunkturen för närvarande.

Första halvåret i år gick det trögt för branschen och aktiviteten var lägre än under förra hösten, men det har tagit sig något innevarande halvår då transportvolymerna har stigit. Även om transportvolymerna har ökat under hösten så märks det genomgående på företagens svar att läget har försämrats det senaste året. Allra mest påfallande är det att lönsamheten har försvagats så kraftigt. Fyra av tio företag uppger i nuläget att den är dålig att jämföra med endast ett av tio företag förra hösten. Det kärvare läget har också påverkat branschens investeringsplaner som har minskat markant jämfört med för ett år sedan.

-8

KONJUNKTURLÄGE

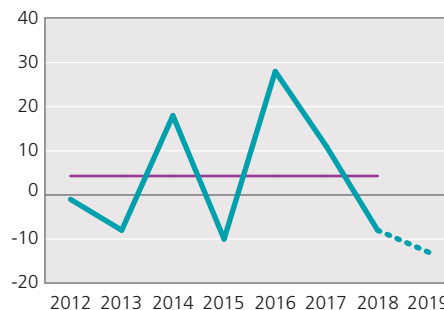
Det verkar finnas två stora utmaningar för transportbranschen, det ena är ett svagt efterfrågeläge och det andra är brist på chaufförer. Behovet av chaufförer är något som har ökat betydligt sedan förra undersökningen och mer än vart tredje företag har i nuläget brist på denna personalgrupp.

Viss försvagning till våren

Kommande halvår ser transportbranschen framför sig att läget kommer att försvagas något. Företagen förväntar sig att transportvolymerna kommer att ligga kvar på samma nivå som idag men spår att den redan försämrade lönsamheten kommer att sjunka ytterligare något. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2012-2018
Streckad linje=prognos för våren 2019

PROGNOS
INFÖR VÅREN 2019

Konjunktur-
utsikter

Transportvolym

Lönsamhet

Antal anställda

FASTIGHETSVERKSAMHET ■

TILLFÄLLIG AVMATTNING?

Fastighetsbranschen befinner sig i ett läge som är starkare än normalt, men det har ändå dämpats sedan förra hösten då högkonjunktur rådde. En stor andel av företagen förväntar sig ett uppsving till våren med ökad beläggning och högre omsättning.

Förra hösten var läget väldigt gynnsamt för fastighetsbranschen som då befann sig i högkonjunktur. I höstens undersökning har konjunkturindex tappat 13 enheter och uppgår till +32, vilket innebär att branschen befinner sig i ett läge som är starkare än normalt.

Förra hösten pekade prognoserna på en kraftigt ökad omsättning första halvåret i år. Utfallet visar att förväntningarna infriades och hälften av företagen rapporterade om omsättningsökningar. Innevarande höst har ökningstakten dock dämpats vilket kan ha påverkat företagens konjunkturbedömningar. Ett tecken på att läget är svagare än för ett år sedan är att lönsamheten i branschen har minskat. Den var visserligen väldigt gynnsam förra året så även om den har tappat en del så är den fortfarande relativt god. Den tidigare så starka prisutvecklingen på bostadsmarknaden har mattats av det senaste året och osäkerheten kring den fortsatta utvecklingen kan ha påverkat lönsamhetsomdömet.

+32

KONJUNKTURLÄGE

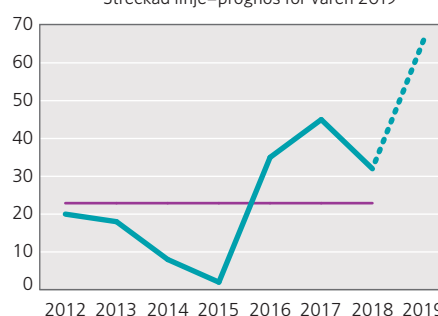
För ett år sedan var det främsta hindret för att utöka verksamheten tillgången på arbetskraft. Detta ses knappt som ett problem längre utan efterfrågeläget är det som främst sätter käppar i hjulet för expansion. Drygt tre av tio företag uppger dock att det inte finns något hinder, vilket ändå pekar på ett gott stämningsläge.

Stor optimism inför våren

Företagen ser framför sig att konjunkturen kommer att stärkas betydligt till våren. I linje med det förväntar de sig en kraftigt ökad beläggning och en högre omsättning kommande halvår. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2012-2018
Streckad linje=prognos för våren 2019

PROGNOS
INFÖR VÅREN 2019

Konjunktur-
utsikter

Omsättning

Beläggning

Investerings-
planer

PROGNOS
INFÖR 2019

Konjunktur-
utsikter

Omsättning

Lönsamhet

Antal
anställda

STABIL TILLVÄXT

Konjunktoren för turismen i Norrland fortsätter att öka och rör sig mot högkonjunktur. Omsättningen har ökat mycket kraftigt och förväntas fortsätta uppåt även nästa år. Företagen tror även på en mycket bättre lönsamhet framöver.

Konjunkturindex för turistnäringen i Norrland fortsätter uppåt i en stadig takt och uppgår i höstens mätning till +31. Det indikerar att läget är klart starkare än normalt och inte sedan 2007 har företagens konjunkturbedömningar varit så positiva. I år pekar vartannat företag på ett starkt konjunkturläge vilket kan jämföras med förra hösten då endast en fjärdedel uppgav samma svar. Den jämtländska turismen brukar gå något starkare än övriga Norrland och följer även samma trend i år då konjunkturindex landar på +38.

Turistföretagen uppgav i förra årets mätning att man såg framför sig en synnerligen stark ökning i omsättningen och utfallet för den gångna vintersäsongen visar att förväntningarna infriades då omsättningen ökade mycket kraftigt. Den starka utvecklingen fortsatte även under årets sommarsäsong och sex av tio turistföretag rapporterar om större faktureringsvolym. Bokningsläget är dock inte lika starkt som förra hösten, men endast två av tio företag indikerar att det är dåligt.

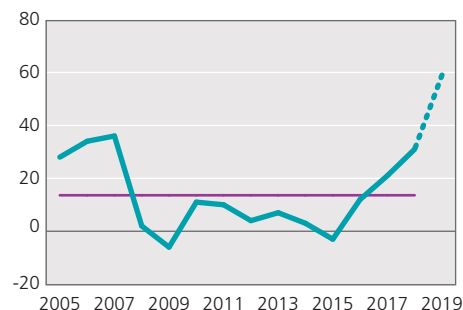
Det starkare konjunkturläget visar sig även i att lönsamheten har förbättrats något. Nio av tio företag anser att den är normal eller god, vilket också skapat möjligheter för nyanställningar.

Höga förväntningar

Inför det kommande året förväntas en mycket stark tillväxt i konjunktoren. Företagen räknar med ett kraftigt uppsving i omsättningen och som en följd väntas även lönsamheten förbättras rejält de kommande 12 månaderna. Trots förväntningarna uppger nästan samtliga företag att man inte ser någon större rörelse i personalomsättningen. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2018
Streckad linje=prognos för hösten 2019

GÄSTNÄTTER

ANTAL GÄSTNÄTTER I NORRLAND

		2013	2014	2015	2016	2017
Gävleborg	Hotell	554 024	573 969	602 470	632 088	657 327
	Stugbyar och vandrarhem	87 851	101 094	88 218	78 042	89 019
	Camping	270 647	280 439	256 725	307 604	319 845
	Privata stugor o lägenh.	44 958	49 426	49 923	49 448	52 382
	Gästnätter totalt	957 480	1 004 928	997 336	1 067 182	1 118 573
Västernorrland	Hotell	667 788	690 223	738 402	730 707	742 511
	Stugbyar och vandrarhem	100 288	107 655	127 416	115 843	116 621
	Camping	279 039	305 509	304 482	315 765	276 574
	Privata stugor o lägenh.	7 806	8 114	25 503	5 058	4 223
	Gästnätter totalt	1 054 921	1 111 501	1 195 803	1 167 373	1 139 929
Jämtland	Hotell	719 483	722 647	783 239	809 468	831 888
	Stugbyar och vandrarhem	368 269	400 816	511 357	460 486	452 868
	Camping	449 089	492 275	486 190	528 836	562 035
	Privata stugor o lägenh.	902 382	987 030	1 142 118	1 201 374	1 229 887
	Gästnätter totalt	2 439 223	2 602 768	2 922 904	3 000 164	3 076 678
Västerbotten	Hotell	757 925	803 921	854 002	941 102	979 242
	Stugbyar och vandrarhem	139 640	163 678	168 687	170 168	149 570
	Camping	622 815	573 107	570 704	587 624	664 297
	Privata stugor o lägenh.	43 511	42 325	55 169	49 176	48 654
	Gästnätter totalt	1 563 891	1 583 031	1 648 562	1 748 070	1 841 763
Norrbotten	Hotell	1 024 503	1 070 770	1 097 251	1 106 059	1 144 623
	Stugbyar och vandrarhem	..	..	..	..	..
	Camping	704 531	679 851	698 037	749 791	794 335
	Privata stugor o lägenh.	..	..	..	..	..
	Gästnätter totalt	2 152 202	2 191 442	2 290 434	2 313 054	2 410 053
Norrland totalt	Hotell	3 723 723	3 861 530	4 075 364	4 219 424	4 355 591
	Stugbyar och vandrarhem	..	..	..	..	..
	Camping	2 326 121	2 331 181	2 316 138	2 489 620	2 617 086
	Privata stugor o lägenh.	..	..	..	..	..
	Gästnätter totalt	8 167 717	8 493 670	9 055 039	9 295 843	9 586 996

EXPORTEN ÖKADE 2017

Uppgifterna på denna sida baseras på en regional fördelning av utrikeshandelsstatistiken. Beräkningarna är av schablonmässig karaktär, vilket gör att resultatet skall tolkas med försiktighet. Företagens export och import fördelas med hjälp av antalet anställda på respektive arbetsställe.

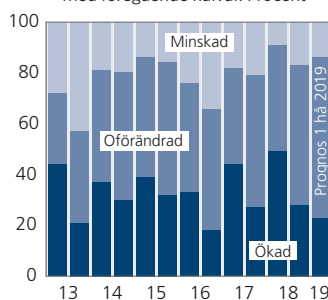
Exportförsäljningen för de norrländska företagen har haft en svag utveckling de senaste åren. 2017 vände det dock upp ordentligt då exporten ökade med 21 procent i löpande priser jämfört med året innan. Samtliga län noterades för solida uppgångar och den klart största ökningen stod Norrbotten för. Värt att notera är att en svag krona tenderar att höja exportpriserna i svenska kronor.

Klart positivt var också att exportförsäljningen ökade för nästan samtliga branscher. För de två största exportbranscherna, massa- och pappersindustrin samt verkstadsindustrin vände utvecklingen upp efter nedgångar året innan och exporten ökade med 9 respektive

5 procent. Även importen till Norrland fortsatte att stiga under 2017 men uppgången i exporten var betydligt starkare. Det betyder att Norrlands bidrag till Sveriges handelsutbyte med utlandet ökade. ■

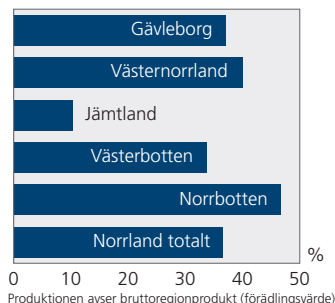
INDUSTRINS EXPORTORDER

Andel företag med ökad, oförändrad resp. minskad exportorder. Jämförelse med föregående halvår. Procent

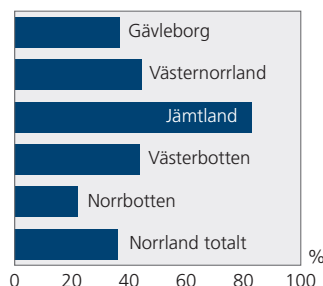

VARUEXPORTEIN I ETT LÄNSPERSPEKTIV ■

EXPORTENS ANDEL AV NÄRINGS- LIVETS PRODUKTION ÅR 2016

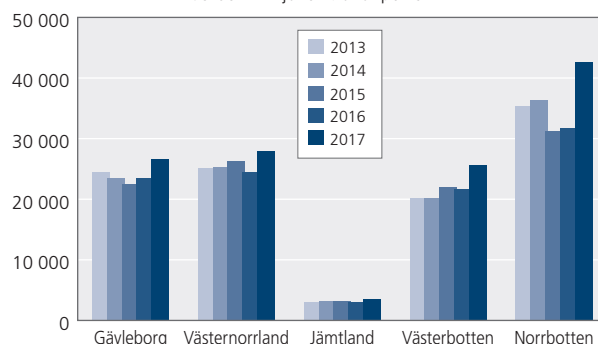

IMPORT I RELATION TILL EXPORT ÅR 2017

VARUEXPORTEINENS UTVECKLING 2013-2017

Värden i miljoner kronor per län

EXPORTSTRUKTUREN I NORRLAND ■

VARUEXPORTEIN FÖRDELAD PÅ LÄN OCH BRANSCH

Värden i mkr 2017

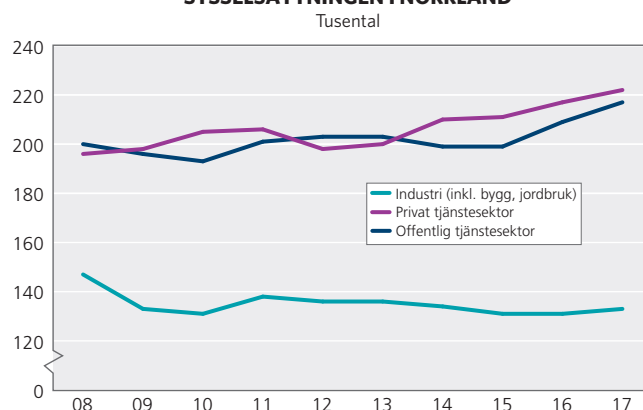
	Gävleborg	Västernorrland	Jämtland	Västerbotten	Norrbotten	NORRLAND
Mineralutvinning	..*	..*	..*	..*	..*	..*
Livsmedelsindustri	33	161	53	103	311	661
Trävaruindustri	1 700	2 018	1 020	1 858	1 339	7 935
Massa/pappersindustri	8 902	13 006	13	2	8 263	30 186
Kemisk/gummivaruindustri	218	3 668	34	589	220	4 730
Stål- och metallindustri	8 503	517	30	1 605	4 884	15 540
Verkstadsindustri	4 168	4 691	1 124	14 947	2 168	25 921
Övrig industri	395	268	270	1 955	21 696	24 584
Byggverksamhet	13	38	12	25	32	121
Partihandel	1 015	866	576	2 507	1 607	6 570
Övrigt	1 676	2 640	472	2 068	2 104	8 960
Totalt	26 623	27 873	3 604	25 660	42 624	126 384

* Branschen har slagits ihop med Övrig industri på grund av sekretess.

■ SYSSELSÄTTNING

För andra året i följd steg sysselsättningen i Norrland snabbare än i riket. Det innebar att 2017 ökade antalet sysselsatta med 15 600 personer, vilket motsvarade en ökning på 2,8 procent. För riket totalt steg antalet sysselsatta med 2,3 procent. Samtliga sektorer bidrog till den positiva utvecklingen i Norrland. Inom industrin, där trenden varit nedåtgående de senaste 10 åren, ökade sysselsättningen relativt kraftigt och steg med knappt 2 procent. Störst ökning stod dock den offentliga sektorn för där sysselsättningen steg med nästan 4 procent. De privata tjänstebranscherna var fortsatt den sektor som sysselsatte flest i Norrland och den ökade för femte året i rad.

SYSSELSÄTTNINGEN I NORRLAND

■ BOSTADSBYGGANDE

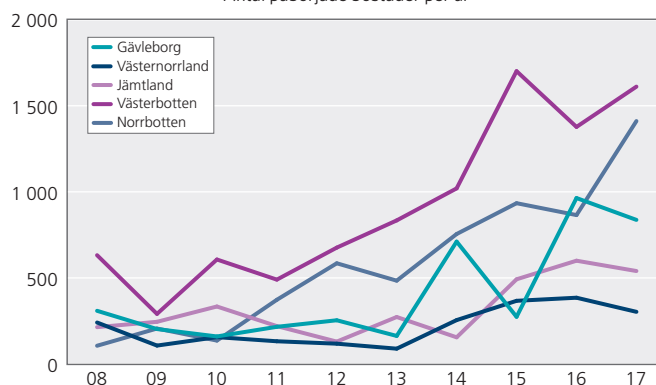
ANTAL PÅBÖRJADE BOSTÄDER

	2014	2015	2016	2017
Gävleborg				
Flerbostadshus	606	156	854	683
Småhus	105	118	110	154
Totalt	711	274	964	837
Västernorrland				
Flerbostadshus	167	284	260	197
Småhus	88	83	125	106
Totalt	255	367	385	303
Jämtland				
Flerbostadshus	52	348	377	352
Småhus	103	144	223	188
Totalt	155	492	600	540
Västerbotten				
Flerbostadshus	812	1 364	1 106	1 374
Småhus	208	337	271	237
Totalt	1 020	1 701	1 377	1 611
Norrbottn				
Flerbostadshus	537	696	649	1 094
Småhus	218	238	216	317
Totalt	755	934	865	1 411
Norrland				
Flerbostadshus	2 174	2 848	3 246	3 700
Småhus	722	920	945	1 002
Totalt	2 896	3 768	4 191	4 702

Bostadsbyggandet i Norrland har haft en stadig utveckling de senaste åren. Den positiva utvecklingen fortsatte även under 2017 då antalet påbörjade bostäder steg med 12 procent jämfört med året innan. Byggandet av både flerbostadshus och småhus ökade. Norrbotten stod för den största ökningen men byggandet steg även i Västerbotten. I övriga län minskade bostadsbyggandet.

BOSTADSBYGGANDE

Antal påbörjade bostäder per år

■ NYREGISTRERADE BILAR

Personbilsregistreringarna i Norrland har stannat av vilket åtminstone delvis förklaras av de nya fordonsskatteregler som infördes vid halvårsskiftet. Hitills i år har nyregistreringen varit nästan 3 procent lägre än motsvarande period året innan. Alla län utom Jämtland och Västernorrland noterade en minskning.

ANTAL NYREGISTRERADE PERSONBILAR

	2016				2017				2018		
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3
Gävleborg	1 996	2 521	2 225	2 413	1 954	2 491	2 169	2 212	1 922	3 097	1 172
Västernorrland	1 819	2 525	1 896	2 112	1 758	2 199	1 957	2 068	1 674	3 363	987
Jämtland	679	998	755	976	827	912	812	925	737	1 834	344
Västerbotten	1 645	2 276	1 794	2 032	1 832	2 033	1 763	1 765	1 638	2 692	958
Norrbottn	1 441	1 824	1 342	1 556	1 274	1 537	1 336	1 427	1 298	1 831	600
NORRLAND	7 580	10 144	8 012	9 089	7 645	9 172	8 037	8 397	7 269	12 817	4 061

OMSÄTTNINGEN FORTSÄTTER ATT STIGA

Efter flera år med svag utveckling började omsättningen i Norrlands näringsliv att stiga under andra kvartalet 2016 och har sedan dess stigit nio kvartal i rad. Första kvartalet i år ökade omsättningen med drygt 1 procent, säsongrensats och jämfört med föregående kvartal. Omsättningen fortsatte även att öka under andra kvartalet i år då den steg med närmare 2 procent. Trots att ökningstakten för Norrland var högre andra kvartalet uppvisade både Stockholms län och Västra Götaland högre tillväxttakter. I Stockholms län ökade den säsongrensade omsättningen med drygt 3 procent under andra kvartalet och i Västra Götaland noterades

en ökning på drygt 2 procent under motsvarande period.

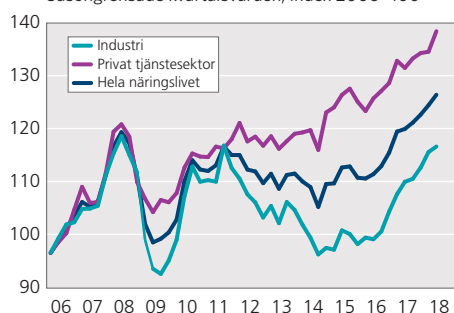
Totalt sett har omsättningen för hela näringslivet ökat med nästan 2 procent det senaste kvartalet. Omsättningen inom både industrin och den privata tjänstesektorn ökade under andra kvartalet men det var framför allt den privata tjänstesektorn som agerade draglok för tillväxten då omsättningen i denna bransch ökade med nästan 3 procent. Industrin ökade med knappt 1 procent, säsongrensats och jämfört med föregående kvartal, och har därmed uppvisat en positiv utveckling de senaste åtta kvartalen. Andra kvartalet 2018 var omsättningen något lägre än topp-

noteringen tredje kvartalet 2011. Under motsvarande period har tjänstesektorn ökat med 19 procent.

Ökningen var starkast i Västernorrland där omsättningen ökade med nästan 4 procent jämfört med föregående kvartal, följt av Västerbotten som ökade med drygt 3 procent. I Norrbotten minskade omsättningen med nästan 1 procent andra kvartalet i år. Länet var därmed det enda län som uppvisade en negativ utveckling. Efter en nedgång första kvartalet vände omsättningen i Jämtland upp med nästan 2 procent andra kvartalet. Gävleborg har haft en positiv utveckling de senaste sju kvartalen. ■

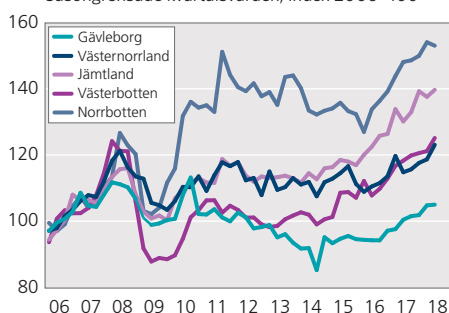
OMSÄTTNING NÄRINGSLIVET I NORRLAND

Säsongrensade kvartalsvärden, index 2006=100

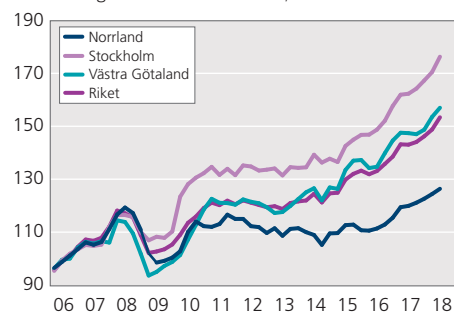
OMSÄTTNING NÄRINGSLIVET

Säsongrensade kvartalsvärden, index 2006=100

OMSÄTTNING NÄRINGSLIVET

Säsongrensade kvartalsvärden, index 2006=100

POSITIV UTVECKLING FÖR LÖNESUMMORNA

Lönesummorna i Norrland hade en positiv utveckling andra kvartalet 2018 och låg ungefär jämt med utvecklingen i Västra Götaland på drygt 2 procent. Första kvartalet uppvisade Norrland en lägre tillväxttakt och låg då på drygt 1 procent, säsongrensats och jämfört med föregående kvartal. Detta innebär att lönesummorna för första halvåret var drygt 2 procent högre än andra halvåret 2017. Både Stockholms län, som hade en kraftig ökning av lönesummor-

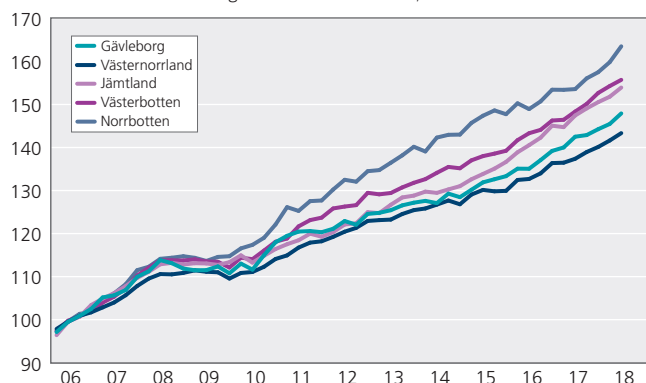
na, och landet totalt uppvisade en högre utveckling än Norrland andra kvartalet 2018. Norrland hade nästan 5 procent högre lönesummor andra kvartalet jämfört med motsvarande kvartal i följande. Detta var dock en lägre årsutvecklingstakt jämfört med riket totalt som låg på nästan 6 procent. Stockholms län hade den högsta utvecklingen i årstakt, där lönesummorna ökade med nästan 7 procent.

Samtliga län i Norrland uppvisade en positiv utveckling för lönesummorna andra kvar-

talet 2018, säsongrensats och jämfört med föregående kvartal. Det var framför allt Norrbotten som hade den kraftigaste ökningen på drygt 2 procent medan Västerbotten hade en lägre ökning på nästan 1 procent. Även i årstakt var det Norrbotten som låg i framkant då länets lönesummor ökade med drygt 6 procent jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Svagast årsutveckling var det i Gävleborg där lönesummorna ökade med knappt 4 procent. ■

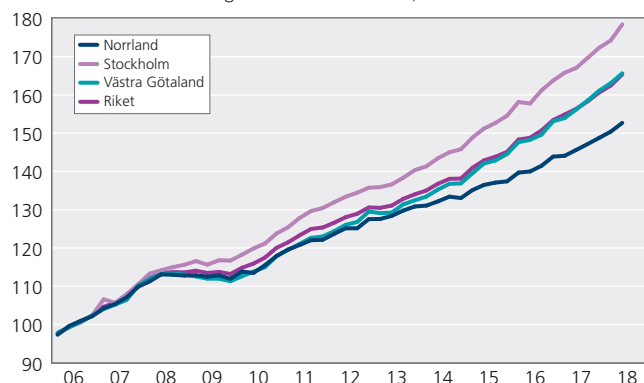
LÖNESUMMA PRIVAT OCH OFFENTLIG SEKTOR

Säsongrensade kvartalsvärden, 2006=100

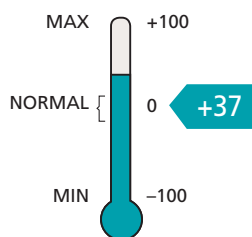
LÖNESUMMA PRIVAT OCH OFFENTLIG SEKTOR

Säsongrensade kvartalsvärden, 2006=100

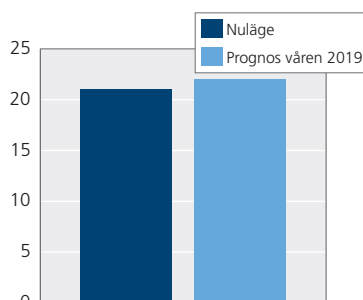

Näringslivet

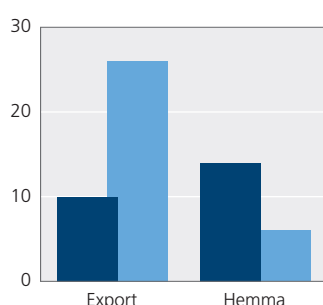
INDUSTRIPRODUKTION

Netttotal

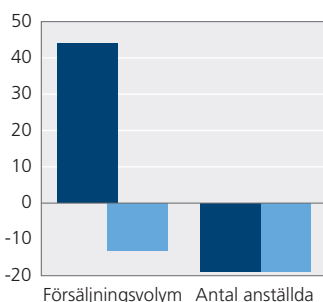
ORDERINGÅNG

Netttotal

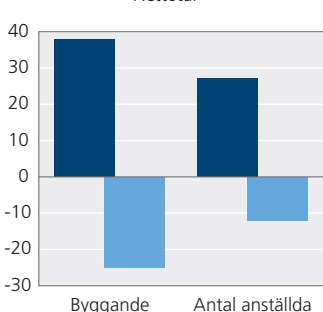
SÄLLANKÖPSHANDEL

Netttotal

BYGGVERKSAMHET

Netttotal

INDUSTRIN FORTSATTE UPPÅT

Konjunkturen är fortsatt stark i Gävleborg och konjunkturindex är till och med något högre än för övriga norrlandslän. Den goda konjunkturen förväntas också bestå under våren. Industrin håller ställningarna medan byggandet och sällanköpshandeln viker nedåt. För byggbranschen sker dock nedgången från en urstark konjunktur, vilket betyder att aktiviteten ändå bedöms vara hög.

Prognos våren 2019

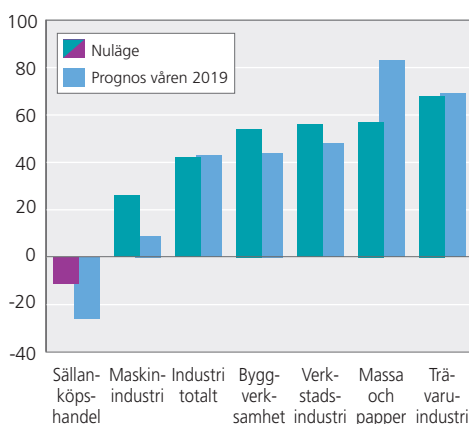
Stark och stabil industrikonjunktur

Konjunkturindex för industrin stärktes med ytterligare fem enheter till +42 efter den kraftiga uppgång som noterades för ett år sedan. Det är alltså inom trävaruindustrin som företagen tydligast upplever högkonjunkturen trots en viss nedgång i konjunkturindex jämfört med noteringen förra hösten. Det är istället främst inom verkstadsindustrin samt inom massa- och pappersindustrin som konjunkturen stärkts. Massa- och pappersindustrin ser också en ytterligare förstärkning framför sig. Industrins orderingång har generellt sett ökat, framför allt på exportmarknaden men även något på hemmamarknaden.

Produktionsökningen har inneburit nyanställningar framför allt inom verkstadsindustrin som räknar med att den utvecklingen fortsätter även kommande halvår. Inom massa- och pappersindustrin som mycket tydligt ser en fortsatt produktionsökning, och där kapaciteten i anläggningarna ses som det enda hindret för fortsatt expansion, väntas istället rationaliseringar. Sammantaget ser det inte ut som att sysselsättningen inom industrin kommer att ändras nämnvärt.

KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER HÖSTEN 2018 OCH VÅREN 2019

Netttotal

Högkonjunktur trots kraftigt fall

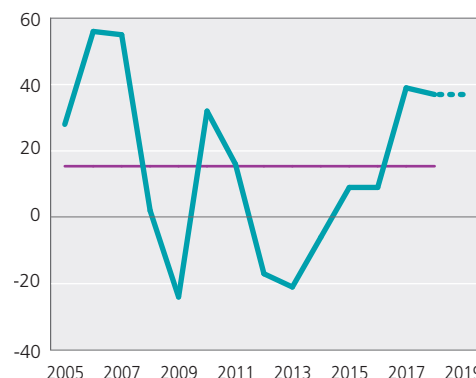
Den synnerligen starka byggkonjunktur som noterades förra hösten har i år sjunkit en hel del. Trots detta råder det fortfarande högkonjunktur i branschen med ett konjunkturindex på +54. Byggandet har fortsatt att öka under såväl våren som hösten men antalet antagna anbud har varit relativt oförändrat och företagen bedömer att orderstocken har varit lagom. Hälften av företagen har anställt ytterligare personal jämfört med i våras. Konjunkturen väntas sjunka ytterligare något kommande halvår enligt företagen, då både byggande och antagna anbud förväntas minska.

Dämpat läge för sällanköpshandeln

Läget för sällanköpshandeln kan närmast beskrivas som normalkonjunktur – men en något lägre sådan. Konjunkturindex landade på -11, vilket är ungefär som förra hösten. Försäljningsvolymen minskade under första halvåret medan en övervägande del av företagen rapporterade en ökning för andra halvåret. Andelen företag som upplever dålig lönsamhet har dock ökat sedan förra mätningen. Förväntningarna på ett halvårs sikt tyder på en viss försvagning av konjunkturläget i branschen. ■

KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER

Genomsnittslinje avser 2005-2018
Streckad linje=prognos för våren 2019

URSTARKT LÄGE FÖR BYGGBRANSCHEN

Stämningsläget i Västernorrland har förbättrats något sedan i fjol och konjunkturindex landar i höst på +28. Industrikonjunktoren har stärkts till ett läge starkare än normalt och för byggbranschen måste man backa 11 år för att hitta ett lika starkt konjunkturläge. Inom handeln är dock läget åter dystert och handlarna brottas med dålig lönsamhet.

Prognos våren 2019

Starkt konjunkturläge för industrin

För tredje året i rad rapporterar industriföretagen i Västernorrland om en konjunkturförstärkning. Sedan hösten 2015 har konjunkturindex stigit med 56 enheter och uppgår i höst till +30, vilket betyder att läget nu kan beskrivas som starkare än normalt. Det är särskilt inom massa- och pappersindustrin men även inom verkstadsindustrin som konjunktoren förbättrats. För trävaruindustrin stärktes läget redan förra hösten, och även om trävaruindustrins index tappat något sedan förra mätningen, så uppvisar alla industrins delbranscher ett starkare läge än normalt.

Inflödet av order från såväl utlandet som hemmamarknaden ökade starkt i våras. Innevarande höst har orderingen fortsatt att öka men ökningstakten sker nu i ett lugnare tempo. Det är inom verkstadsindustrin som orderingen nu stannat av vilket även märks genom att produktionsvolymerna inte ökar i samma takt som i våras. Likväl är företagen fortsatt optimistiska i sina orderstocksomdömen och fyra av fem företag anser att orderstocken är lagom eller förhållandevis stor.

Prognosen inför våren pekar mot att kon-

junkturförstärkningen fortsätter. Efterfrågan väntas öka och nästan hälften av industriföretagen räknar med att höja produktionen.

Svagare prognoser inom bygg

Det starka läget för byggföretagen håller i sig och konjunkturindex har ökat från +42 i fjol till +58 i höst. Det är det högsta värdet sedan hösten 2007. Utfallet för våren visar att byggandet fortsatte att öka och byggandet har fortsatt svagt uppåt i höst.

Till våren räknar företagen med en kraftig konjunkturförsvagning. Företagen spår en svagare efterfrågan vilket i sin tur väntas leda till en stor nedgång i byggandet.

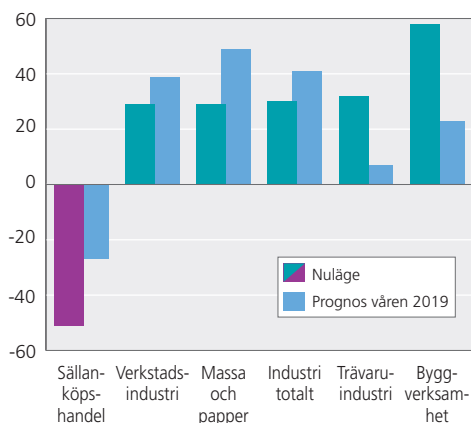
Kraftig konjunkturedgång för handeln

Konjunkturindex för sällanköpshandeln har rasat från +5 till -51 i höst och det rådande läget är betydligt svagare än normalt. Efter en mycket kraftig nedgång i våras har försäljningsvolymerna i och för sig ökat rejält i höst, men däremot verkar det som att företagens marginaler nu är betydligt mer ansträngda.

Till våren räknar företagen med en återhämtning i konjunktoren. Prognoserna pekar på en högre försäljning, men framförallt väntas lönsamheten förbättras kraftigt. ■

KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER
HÖSTEN 2018 OCH VÅREN 2019

Nettotal

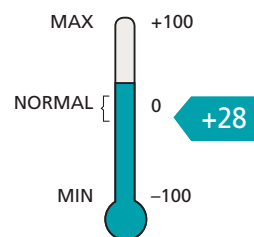

KONJUNKTURINDEX

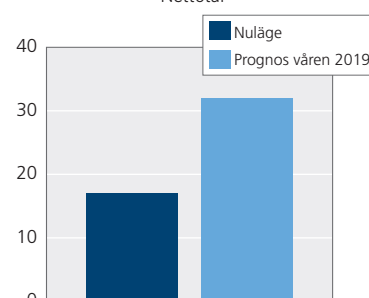
Genomsnittslinje avser 2005-2018
Streckad linje=prognos för våren 2019

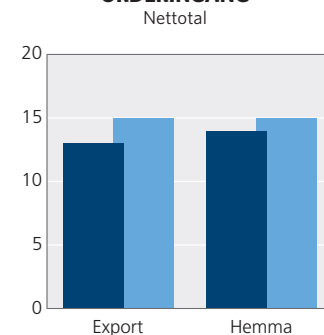
Näringslivet

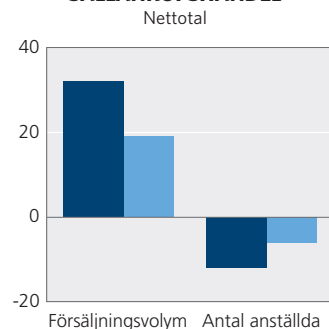
INDUSTRIPRODUKTION
Nettotal

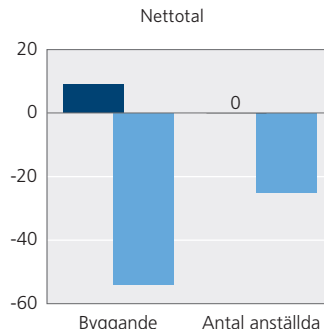
ORDERINGÅNG
Nettotal

SÄLLANKÖPSHANDEL
Nettotal

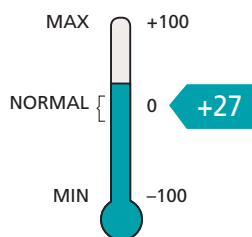

BYGGVERKSAMHET
Nettotal

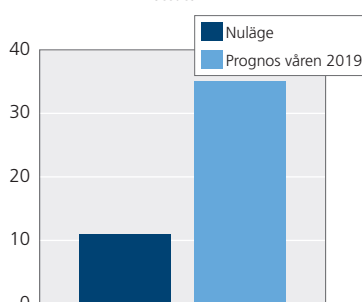

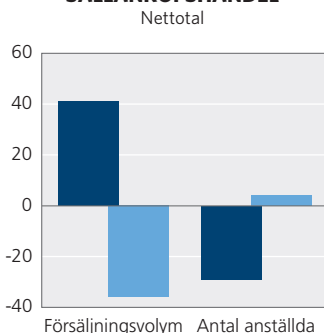
Näringslivet

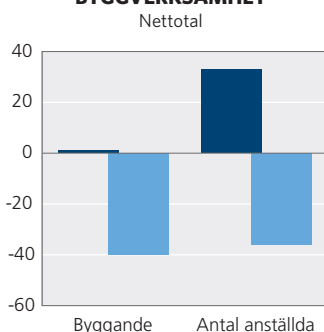
INDUSTRIPRODUKTION

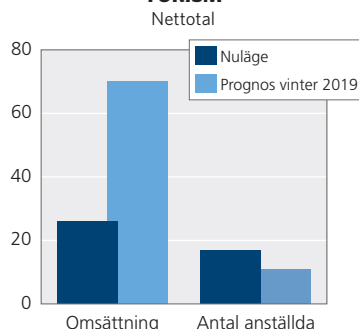
SÄLLANKÖPSHANDEL

BYGGVERKSAMHET

TURISM

STÄRKT TURISTNÄRING

Konjunkturen i Jämtland har försvagats en aning sedan förra hösten och konjunkturindex minskade fem enheter till +27. Såväl läge som utveckling sammanfaller dock praktiskt taget med Norrland i stort. Den regionalt så betydelsefulla turistnäringen ångar på mot högkonjunktur.

Prognos våren 2019

Industrin tuffar på

Industriföretagen bedömer att konjunkturläget har dämpats något sedan förra hösten och index har fallit tillbaka 7 enheter till +15, vilket kan ses som ett förhållandevis högt normalläge. Trots nedgången så anger företagen att orderingen har ökat, särskilt under våren. Det har matchats av en ökad produktion varför orderstocken varken ökat eller minskat. Förväntningarna inför våren antyder en blygsam förbättring av konjunkturläget. Drygt en tredjedel av företagen räknar med att öka produktionen. Det är främst en ökad ordergång på hemmamarknaden som ser ut att driva produktionsökningen, vilken förväntas ske utan större öknings av antalet anställda.

Fortfarande stark byggkonjunktur

Högkonjunkturen i den Jämtländska byggbranschen håller i sig. Konjunkturindex föll förvisso tillbaka 13 enheter till +54, vilket fortfarande är mycket starkt. Byggnaden har varit relativt oförändrat under det senaste året. De antagna anbuderna ökade något under våren för att sedan minska mot hösten. Sex av tio företag har även ökat antalet anställda under året. Prognosen för kommande halvår är att högkonjunkturen klingar av med minskat

byggande och färre anställda, men att läget ändå förblir förhållandevis starkt.

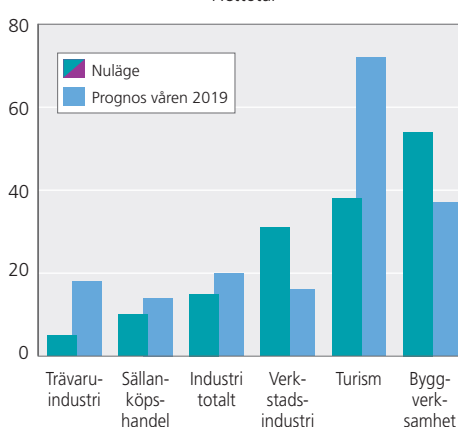
Nedåt och uppåt för sällanköpshandeln

Sällanköpshandeln i Jämtland har lyft något sedan förra året och konjunkturindex har ökat från -9 till +10. Försäljningsvolymen föll under första halvåret men bedöms ha ökat kraftigt under andra halvåret. Samtidigt har en tredjedel av företagen minskat personalstyrkan, medan mycket få ökat den. Trots att en majoritet av företagen förväntar sig minskad försäljning är deras bedömning att rådande konjunkturläge består det närmaste halvåret.

Stark turistnäring

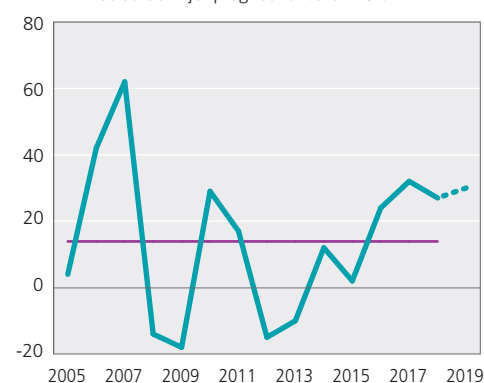
Konjunkturen för turistnäringen i Jämtland har förbättrats och ligger nu på gränsen för högkonjunktur. Såväl fakturering som antal anställda har en mycket positiv utveckling och förväntas fortsätta öka. Majoriteten av företagen rapporterar dock att det är brist på personal. Vart femte företag beskriver lönsamheten som god. En stor majoritet av företagen räknar också med en förbättrad lönsamhet under den kommande tolv månadersperioden. Mer än hälften av företagen räknar med att konjunkturläget förstärks ytterligare medan nästan inga räknar med en försämring. ■

KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER HÖSTEN 2018 OCH VÅREN 2019

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2018
Streckad linje=prognos för våren 2019

HANDELN STARKT UPPÅT

Konjunkturen i Västerbotten är i stort sett oförändrad sedan i fjol. Bygandet har ökat rejält i länet och för sällanköpshandeln pekar försäljning-en rakt uppåt. Industrikonjunkturen har dock försvagats sedan i fjol och det är framförallt för de stora industriföretagen som tillväxten dämpats. Prognoserna för kommande halvår visar inte på några större förändringar.

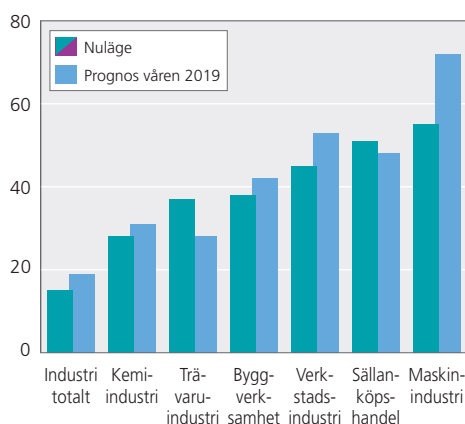
Prognos våren 2019

Högre resursutnyttjande inom industrin

Industrikonjunkturen i Västerbotten har i höst försvagats och konjunkturindex har backat från +29 till +15. Utvecklingen första halvåret i år var mycket stark med stora ökning- ingar i produktion och orderingång. I höst har tillväxten däremot mattats av och det är tydligt att det är de stora företagen som upplever ett försämrat läge. För dessa har efterfrågan dämpats och produktionsökningarna avstannat medan de små företagen fortfarande rapporterar om uppgångar. För de stora företagen sker dock inbromsningen från en hög nivå och utvecklingen det senaste året har medfört att kapacitetsutnyttjandet samman- taget inom industrin har ökat.

Några större konjunkturförändringar väntas inte kommande halvår. Orderingången väntas minska något men trots det är efterfrågeläget inte längre det största hindret för industrins fortsatta tillväxt. Istället är det andra faktorer som påverkar mest. Exempelvis har en del företag inom maskinindustrin angivit kapaciteten hos underleverantörerna som det mest väsentliga expansionshindret, medan råvarutillgången seglat upp som ett väsentligt problem inom trävaruindustrin, vid sidan av efterfrågeläget.

KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER
HÖSTEN 2018 OCH VÅREN 2019
Nettotal

Bygandet har ökat rejält

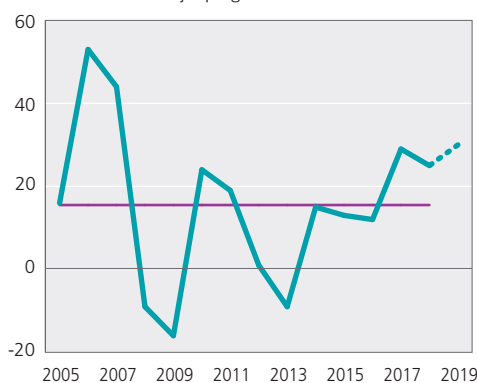
I fjol stärktes byggkonjunkturen i länet. Hös- tens konjunkturindex på +38 ligger nästan på gränsen för vad som betraktas som högkon- junktur och visar att den gynnsamma utveck- lingen hållit i sig under året. Bygandet fort- satte uppåt första halvåret i år och har under innevarande höst trappats upp rejält. Även orderstocken och sysselsättningen har ökat markant sedan i våras.

Till våren räknar byggföretagen med ett oförändrat konjunkturläge. Såväl byggandet, orderingången som stocken av pågående ar- beten förväntas minska från höga nivåer men branschens sysselsättningsplaner visar ändå ett fortsatt behov av att nyanställa.

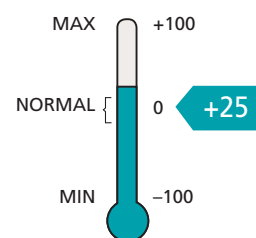
Starkt läge för handlarna

Sällanköpshandeln befinner sig för närvaran- de i ett mycket starkt läge. Konjunkturindex har ökat med 20 enheter till +51 vilket betyder att handlarna i Västerbotten är betydligt mer optimistiska än handlarna i de övriga Norr- landslänen. Försäljningen ökade rejält i våras och uppgången har fortsatt i höst. Sysselsätt- ningen ligger dock kvar på oförändrade nivåer och ingen förändring väntas kommande halv- år. Till våren spås en kraftigt ökande försälj- ning. ■

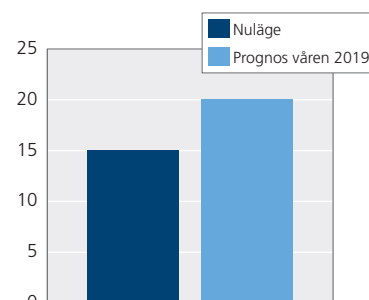
KONJUNKTURINDEX
Genomsnittslinje avser 2005-2018
Sträckad linje=prognos för våren 2019

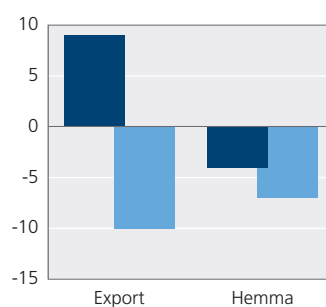
Näringslivet

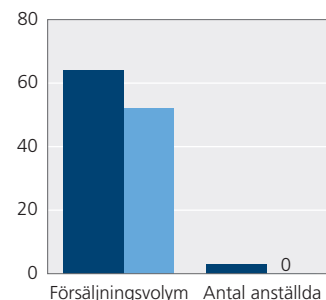
INDUSTRIPRODUKTION
Nettotal

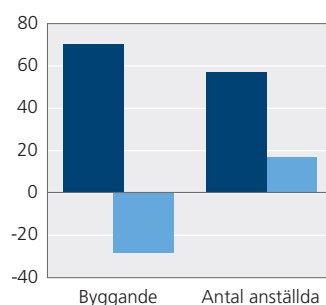
ORDERINGÅNG
Nettotal

SÄLLANKÖPSHANDEL
Nettotal

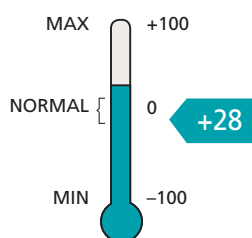

BYGGVERKSAMHET
Nettotal

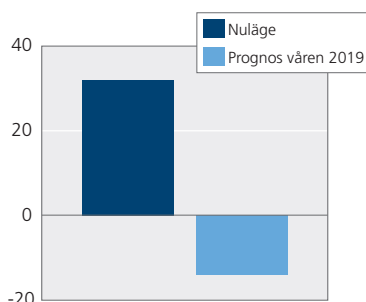

Näringslivet

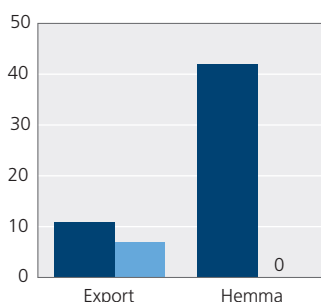
INDUSTRIPRODUKTION

Netttotal

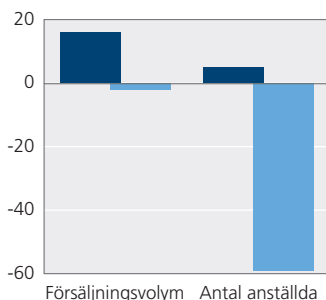
ORDERINGÅNG

Netttotal

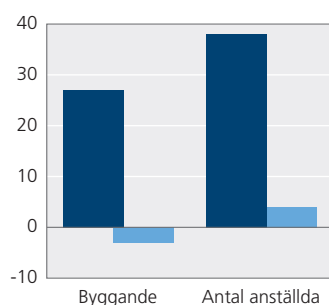
SÄLLANKÖPSHANDEL

Netttotal

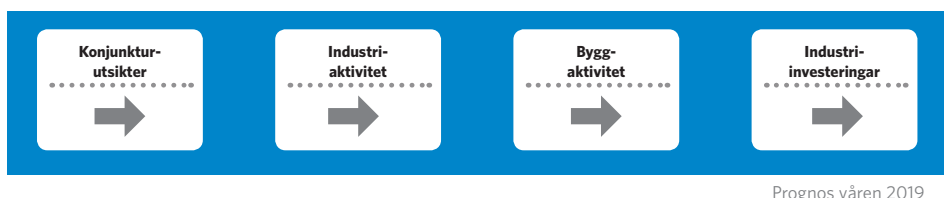
BYGGVERKSAMHET

Netttotal

STARKT TROTS NEDGÅNG

Trots en ganska stor nedgång från förra året är konjunkturläget i Norrbotten starkare än normalt. Konjunkturindex landar i år på +28 och är därmed i linje med de flesta övriga län i Norrland. Byggbranschen stärktes medan läget inom industrin dämpades en hel del. Sällanköpshandeln backar något trots en stark försäljning.

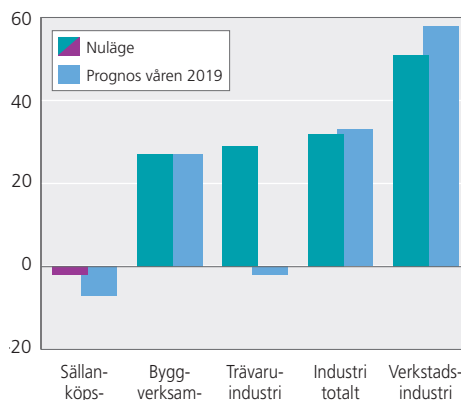
Stark konjunktur inom industrin

Industrikonjunktoren har varierat kraftigt de senaste åren. För 2016 noterades ett konjunkturindex på -17. Indexet steg till +66 förra hösten och minskade i årets mätning med 34 enheter till +32. Det innebär ändå att läget är starkare än normalt. Företagen såg framför sig en svag uppgång i produktionen första halvåret i år men utfallet visar att produktionen istället minskade då sex av tio företag uppger en minskad produktion. Under andra halvåret är produktionen åter på uppgång och mer än hälften av företagen pekar på en ökad produktion. Beställningarna har ökat framför allt från den inhemska marknaden, och orderstocken bedöms vara förhållandevis stor. En knapp majoritet av företagen bedömer lönsamheten som god. Det är något fler företag som ökat antalet anställda sedan i våras än det är som minskat, men på ett halvårs sikt förväntas ingen nämnvärd förändring av personalstyrkan.

Den kommande våren räknar företagen med ett oförändrat konjunkturläge. Endast ett av tio företag ser en uppgång medan åtta av tio inte tror på någon förbättring.

KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER HÖSTEN 2018 OCH VÅREN 2019

Netttotal

Ökat byggande

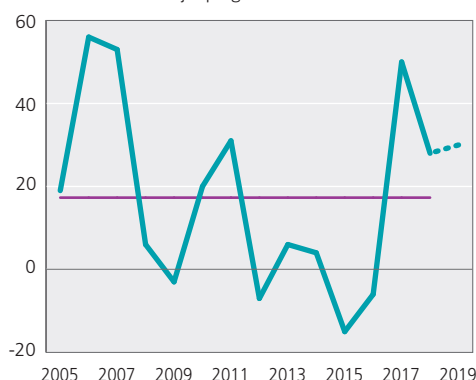
Konjunkturindex för byggbranschen når i höstens undersökning +27 jämfört med förra årets utfall på +12, vilket innebär att läget nu är klart starkare än normalt. Byggnaderna har ökat starkt under året och nästan vartannat företag uppger att byggandet ökat jämfört med i våras, medan en femtedel anger att det minskat. Stocken av pågående arbeten bedöms ha ökat starkt och hälften av företagen har ökat personalstyrkan. Antagna anbud har ökat måttligt och drygt en tredjedel uppger att anbuderna är större nu än första halvåret. Konjunktoren den kommande våren ser ut att bli oförändrad då andelen som tror på en förbättring är lika stor som de som tror på en försämring.

Svagt negativ trend i sällanköpshandeln

För sällanköpshandeln landade konjunkturindex på -2 i årets barometer efter en viss nedgång från förra året. Tre fjärdedelar av företagen betraktar konjunkturläget som tillfredsställande. Försäljningsvolymen utvecklades mycket stark under första halvåret men bedöms ha en mer blygsam uppgång under andra halvåret. Inför våren ser konjunkturen ut att försvagas ytterligare något och sex av tio företag räknar med att minska antalet anställda. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2018
Streckad linje=prognos för våren 2019

BRANSCHÖVERSIKT MED KONJUNKTURINDEX 2018

	GÄVLEBORG			VÄSTERNORRLAND			JÄMTLAND			VÄSTERBOTTEN			NORRBOTTEN			NORRLAND		
	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ⁴⁾ %	Konj. index ³⁾
Utvinning av mineraler	0,1	2,5	..	0,1	1,3	..	0,1	1,8	..	0,9	16,0	..	4,3	78,3	..	5,4	1,1	..
Tillverkningsindustri, tot ⁵⁾	17,9	31,0	42	12,6	21,9	30	4,1	7,1	15	12,7	22,0	15	10,3	18,0	32	57,6	11,7	28
- Livsmedelsindustri	0,5	14,7	..	0,6	15,7	..	0,5	13,2	..	1,0	27,1	..	1,1	29,3	..	3,6	0,7	-11
- Trävaruindustri	2,1	28,2	68	1,3	17,6	32	0,8	10,8	5	1,9	24,7	37	1,4	18,6	29	7,5	1,5	41
- - Sågverksindustri	0,7	19,6	..	0,8	24,0	..	0,4	11,7	..	1,0	28,5	..	0,6	16,2	..	3,5	0,7	62
- Massa- och pappersindustri	2,4	36,2	57	2,6	39,1	29	0,0	0,4	..	0,3	5,0	..	1,3	19,3	..	6,5	1,3	48
- Kemisk industri	0,6	18,1	..	1,5	46,0	..	0,1	4,3	..	0,8	23,6	28	0,3	8,1	..	3,2	0,7	49
- Stål- och metallverk	4,7	60,4	..	0,8	10,7	..	0,0	0,3	..	0,9	11,7	..	1,3	16,9	..	7,8	1,6	21
- Verkstadsindustri	5,9	26,6	56	4,6	20,6	29	1,8	7,9	31	6,7	30,1	45	3,3	14,8	51	22,3	4,5	45
- - Maskinindustri	1,2	20,7	26	1,5	26,5	..	0,5	8,7	..	2,3	40,0	55	0,2	4,1	..	5,6	1,1	48
- Övrig industri	1,6	24,6	..	1,2	18,9	..	0,9	13,2	..	1,1	16,9	..	1,7	26,4	..	6,5	1,3	..
Byggverksamhet	9,3	23,8	54	7,4	19,0	58	3,8	9,7	54	8,8	22,6	38	9,7	24,9	27	39,0	7,9	43
Bilhandel	1,2	21,2	..	1,3	22,9	..	0,8	13,0	..	1,3	22,4	..	1,2	20,5	..	5,9	1,2	23
Sällanköpshandel ⁶⁾	3,2	22,8	-11	3,0	21,8	-51	1,4	10,2	10	3,4	24,3	51	2,9	20,9	-2	13,9	2,8	0
Transport och logistik	5,1	22,7	..	4,8	21,4	..	2,4	10,4	..	5,1	22,5	..	5,2	22,9	..	22,6	4,6	-8
Turism	0,9	13,6	..	1,1	16,1	..	1,5	22,1	38	1,3	19,1	..	2,0	29,2	..	6,8	1,4	31
Fastighetsverksamhet	0,4	18,7	..	0,4	20,8	..	0,2	9,2	..	0,6	27,7	..	0,5	23,6	..	2,0	0,4	32
Företagstjänster	6,3	22,0	..	6,3	22,3	..	3,4	11,9	..	6,1	21,5	..	6,4	22,4	..	28,4	5,8	42
IT-tjänster	1,8	23,0	..	1,8	23,6	..	0,9	12,0	..	2,1	27,6	..	1,1	13,9	..	7,7	1,6	71
Övriga tjänstenäringsar	66,6	22,0	..	63,1	20,8	..	35,2	11,6	..	72,5	23,9	..	65,9	21,7	..	303,4	61,6	..
Totalt för resp. region	112,8	22,9	37	102,1	20,7	28	53,7	10,9	27	114,7	23,3	25	109,4	22,2	28	492,7	100,0	28

1) Antal anställda, tusental 2) Länets andel av Norrland 3) Avser konjunkturläget hösten 2018 4) Andel av näringslivet totalt i Norrland 5) Konjunkturindex avser industrin inkl. gruvindustrin
6) Exkl. bilhandel

UNDERSÖKNINGSMETODIK ■

Konjunkturutvecklingen i en region är givetvis intimt sammanlänkad med den totala ekonomiska utvecklingen i landet. Trots det kan det finnas så stora skillnader i näringslivsstruktur att konjunkturutvecklingen i landet inte alltid kan ligga till grund för en bedömning av utvecklingen i regionen.

Skilnader i näringslivsstruktur kan bestå av olikheter avseende t.ex. branschstruktur, exportintensitet och graden av legotillverkning hos företagen. Vid konjunkturanalys är det av speciellt intresse att se på branschstatistiken grupperad efter slutanvändning. En sådan gruppering till sektorer underlättar en analys av utvecklingen över tiden.

I Norrlandslänen ligger t.ex. gruvornas, skogsindustrins, massa- och pappersindustrins samt järn- och stålindustrins (inkl. metallvaror) andel av industrins totala förädlingsvärde högre än i riket som helhet. Detta förhållande i kombination med exportintensiteten hos företagen inom råvaruindustrierna leder till att en konjunkturuppgång i Norrland bör ligga före en konjunkturuppgång i landet. Förklaringen till detta är att råvaruindustrier tenderar att leda utvecklingen i en internationell konjunkturuppgång.

Andra faktorer som t.ex. grader av legotillverkning i olika branscher påverkar givetvis också situationen. För att få bättre information om regionens utveckling är regionala konjunkturundersökningar ett alternativ.

Undersökningens uppläggning

Konjunkturbarometern för Norrland omfattar följande huvudbranscher: industri, byggverksamhet, sällanköpshandel, bilhandel, transport & logistik, fastighetsverksamhet, företagstjänster, IT-tjänster samt turism. Undersökningen baseras på ett urval företag i Gävleborgs, Västerbottens, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län och är en postenkät som omfattar totalt ca 1 000 företag i hela Norrland.

För industrin är urvalet stratifierat på bransch och storlek (antal anställda). Urvalet är så konstruerat att god täckning fås ned till storleksgruppen med minst 10 anställda. Detta görs för att kunna särredovisa små och medelstora företag. Företag med mer än 100 anställda totalundersöks. I undersökningen ingår för Norrland totalt ungefär 500 industriföretag.

För näringsgrenarna byggverksamhet och sällanköpshandel baseras konjunkturbarometern på ett urval av 25 företag per län i vardera bransch, för övriga branscher ligger urvalet på cirka 40 företag för respektive bransch i Norrland som helhet.

Urvalsramen utgörs av SCB:s Företagsdatabas (FDB). Företagen tillfrågas via en enkät, där företagsledningen ombeds besvara ett antal frågor avseende den ekonomiska utvecklingen för innevarande och kommande halvår. För varje fråga finns i regel tre svarsalternativ: större/ oförändrad/mindre.

Vid bearbetning av resultaten vägs svaren med ett storleksmått (förädlingsvärde alterna-

tivt antal anställda), så att de större företagen väger tyngre än de mindre. Resultaten presenteras som s.k. netttotal. Nettotalen utgörs av saldot mellan de företag som uppgivit positiv respektive negativ utveckling eller omdöme. Materialinsamling, statistisk bearbetning och analys görs av SCB.

Andel svarande bland tillfrågade företag uppgår till 82 procent för företag med över 100 anställda. Totalt uppgick svarsfrekvensen till drygt 74 procent.

Om Konjunkturindex för Norrland

Syftet med ett konjunkturindex är att ge ett sammanfattande mått på konjunkturen, dvs. det ekonomiska läget, i en bransch eller region vid en viss tidpunkt. Konjunkturindexen för en region är en sammanvägning av det aktuella konjunkturläget för de olika branscher som ingår och undersöks i en region.

Konjunkturläget för varje bransch är i sin tur grundat på företagens egna bedömningar av konjunkturen, bra/normal/dålig, vid en viss tidpunkt. Konjunkturindex, baserat på s.k. netttotal, har en möjlig variationsbredd från -100 till index +100. Värdet 0 med en toleransgräns på ca ±15 enheter anger läget för en s.k. normalkonjunktur. -100 anger en nattsvalt lågkonjunktur och +100, vilket anger att 100 procent av företagen givit omdömet "bra" om konjunkturen, står för en överhettad högkonjunktur. Gränserna för låg- och högkonjunktur har schablonmässigt satts till index ca -40 respektive +40. ■

Topplån för företag

Norrlandsfondens uppdrag är att vara en möjliggörare. Varje år lånar vi ut cirka 300 miljoner kronor till nyetablering, utveckling och expansion i det norrländska näringslivet. För närvarande har vi cirka 450 kunder som förverkligar sina utvecklingsplaner.

Bra affärsidéer behöver god finansiering. Vår uppgift är att främja utvecklingen i norrländska företag genom att ställa upp med flexibla topplån som komplement till bank och ägarkapital. Vi kan också medverka med garantier och borgensåtaganden.

Sedan Norrlandsfonden grundades 1961 har vi lånat ut drygt sju miljarder kronor. De har i sin tur genererat investeringar för 21 miljarder kronor. Vi är stolta över att bidra till att hela Norrland växer och blir ännu starkare.

**NORRLANDS
FONDEN**

TOPPLÅN FÖR FÖRETAG SEDAN 1961

Luleå Box 56, 971 03 Luleå. Tel 0920-24 42 50

Sundsvall Storgatan 31, 852 30 Sundsvall. Tel 0920-24 42 50

E-post info@norrlandsfonden.se | **Hemsida** www.norrlandsfonden.se